

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาปลากัดมหาชัย

A Study on Mahachai Bubble Nest Betta

T096043

โดย

นางสาวจุฑามาศ คำสม

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

ป.พ.

พ.ศ. 2549

๑๖๘๘๓

๒๕๔๙

ขอสงวนลิขสิทธิ์...
เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
สงวนลิขสิทธิ์...
ในวาระใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
วันเดือนปี...

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาเทคนิคเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การศึกษาปลากัดมหาชัย

A Study on Mahachai Bubble Nest Betta

โดย

นางสาวจุฑามาศ คำสม

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 16 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2549

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

ดร.กนก เลิศพานิช

กรรมการปัญหาพิเศษ

ดร.ปัญญา ห่มน้เก็บ

หัวหน้าภาควิชาฯ

ผศ.สุชมาภรณ์ ชันศรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาปลากัดมหาชัย
: A Study on Mahachai Bubble Nest Betta
โดย : นางสาวจุฑามาศ คำสม
ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)
สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร
ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

ดร.กนก เลิศพานิช

16 / มีนาคม / 2549

การศึกษาปลากัดมหาชัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประวัติความเป็นมาในอดีตและการพัฒนาสู่ปัจจุบันของปลากัดมหาชัยที่นำไปสู่แนวโน้มในอนาคตการวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่าปลากัดมหาชัยจะอาศัยอยู่ในน้ำจืดและน้ำกร่อยที่มีน้ำท่วมขังไม่ลึกมากนัก มีพืชน้ำขึ้นตามชายน้ำ และมีการใช้ประโยชน์จากปลากัดมหาชัยในการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อสร้างมูลค่าในเรื่องของความสวยงาม และที่สำคัญพัฒนาเพื่อให้ได้ปลากัดตามที่มีความแข็งแรง ทนทานในการกัดโดยหวังผลสำเร็จจากการพ่น แต่เมื่อเกมการพ่นสิ้นสุดลงปลากัดมหาชัย ก็จะถูกปล่อยกลับคืนสู่แหล่งธรรมชาติ ดังนั้นปลากัดมหาชัยน่าจะเป็นปลาลูกผสมที่เกิดจากการผสมพันธุ์กันเองในธรรมชาติมาเป็นระยะเวลานาน จนทำให้ปลามีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นปลาที่เกิดมาพร้อมกับวิถีชีวิตการกัดปลาของคนในท้องถิ่น แนวโน้มในอนาคตมีผู้ที่หันมาเพาะเลี้ยงปลากัดมหาชัยกันมากเพราะสามารถนำมาพัฒนาสายพันธุ์ได้หลากหลายจนราคาในตลาดลดลงเนื่องจาก จำนวนปลากัดมากขึ้นกว่าเดิม แต่ในธรรมชาติเราอาจต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากที่จะพบ ปลากัดมหาชัยในแหล่งอาศัยตามธรรมชาติ อย่างไรก็ตามการตรวจสอบชนิดพันธุ์ของปลากัดมหาชัยยังมีความจำเป็นที่จะต้องพิสูจน์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องมาจากความช่วยเหลือที่ทุก ๆ คนมอบให้ เริ่มจากพ่อ แม่ ที่ทำให้ข้าพเจ้าได้เกิดมาเพื่อสั่งสมประสบการณ์อันดีงาม ความเข้าใจที่มีอย่างมากมาย รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินงานทุกบาททุกสตางค์ที่มอบให้ อาจารย์กนก เลิศพานิช ประธานกรรมการปัญหาพิเศษที่คอยให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง รวมถึงการอบรมสั่งสอนในทุก ๆ ด้าน อาจารย์ปัญญา หมั่นเก็บ กรรมการปัญหาพิเศษ ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อบกพร่องที่มีพร้อมทั้งให้คำชี้แนะ มากมาย ข้าพเจ้ารู้สึกตระหนักในความกรุณาที่ได้รับจากทุก ๆ ท่าน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายคือ ผู้ที่ให้ข้อมูลแก่ข้าพเจ้าทุกคน ที่สละเวลาอันมีค่า มาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาก เพื่อความสำเร็จของข้าพเจ้า

คุณงามความดีที่ข้าพเจ้าพึงมีขอมอบแต่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง อาจารย์ ผู้ที่ข้าพเจ้ารักทุกคน ผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือ และผู้ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน

จุฑามาศ คำสม

มีนาคม 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(ก)
สารบัญภาพ	(ข)
บทที่ 1 บทนำ	1
1 ความสำคัญของปัญหา	1
2 คำถามเพื่อการวิจัย	2
3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
5 ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา	2
6 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	2
บทที่ 2 ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
1 ชีววิทยาของปลากัด	4
2 ชนิดพันธุ์ปลากัดทุ่งในธรรมชาติ	5
3 สายพันธุ์ของปลากัดทุ่งภาคกลาง	8
4 ปลากัดมหาชัย	10
5 ข้อสังเกตจากปลากัดอินโด	11
6 สถานการณ์ในธรรมชาติและ การอนุรักษ์ปลากัดทุ่ง	12
7 แนวทางการอนุรักษ์ปลากัดทุ่ง	13
8 การวิจัยเชิงคุณภาพ	15
9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	17
1 วิธีการวิจัย	17
2 สถานที่และระยะเวลาที่ทำการศึกษา	17
3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	18
4 การจัดหมวดหมู่ การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล	18
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	19
1 ความสำคัญของปลากัดมหาชัย	19
2 ลักษณะของปลากัดมหาชัย	21
3 แนวคิดเกี่ยวกับการชนิดพันธุ์ของปลากัดมหาชัย	23
4 สภาพแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย	26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 การเพาะเลี้ยงปลากัดมหาชัย	28
6 ความสัมพันธ์ของปลากัดมหาชัยกับคนในท้องถิ่น	29
7 แนวโน้มในอนาคตของปลากัดมหาชัย	30
8 วิจัยกรณีผลการศึกษาวิจัย	31
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	32
1 สรุปผลการวิจัย	32
2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	33
3 ข้อเสนอแนะจากการดำเนินการวิจัย	33
เอกสารอ้างอิง	34
ภาคผนวก	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงการจำแนกความแตกต่างของแต่ละสายพันธุ์	7
ตารางภาคผนวกที่	
1 แสดงแผนการปฏิบัติงาน	38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ปลากัดทุ่งภาคกลาง	5
2	ปลากัดทุ่งภาคอีสาน	6
3	ปลากัดทุ่งภาคใต้	6
4	ปลากัดมหาชัย	7
5	จำนง ศรีวิเศษ	20
6	ผู้วิจัยและสมพร เปียเปีย	20
7	ปลากัดมหาชัยสายพันธุ์ธรรมชาติ	21
8	ปลากัดมหาชัยสายพันธุ์ผสม	23
9	ชัยวุฒิ กฤตพันธ์ ผู้วิจัย และณณณ์ ผาณิตวงศ์	23
10	บุญปลุก คล้ายเกิด	25
11	สม นากอ่อน	25
12	ชัย เกียรติธีรนาท	26
13	ปากจากแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย	27
14	พื้นที่กร้างแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย	28
15	คูน้ำแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย	28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

1. ความสำคัญของปัญหา

การกัดปลาเป็นการพนันที่เกิดขึ้นมานานตั้งแต่สมัยสุโขทัย (ตำนานปลากัดไทย, 2548) ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ปลากัดเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในเรื่องความสามารถในการกัดและความสวยงาม จนกระทั่งทำให้การเลี้ยงปลากัดได้แพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน

ปลากัดจึงกลายเป็นสินค้าที่น่าจับตามองในขณะนี้โดยเริ่มจากการเพาะพันธุ์ไว้เพื่อใช้ใน เกมการพนันของตน ต่อมาพัฒนาเป็นการเพาะเพื่อจำหน่าย และผู้ซื้อก็มีความต้องการที่ หลากหลาย บ้างก็ซื้อไปเพื่อใช้ใน เกมการกัดปลา บ้างก็ซื้อไปเลี้ยงเพื่อความสวยงาม เพราะ ว่า สีสันของปลากัดสวยงามไม่แพ้ปลาชนิดอื่นๆเลย อีกทั้งยังมีความพิเศษมากกว่าปลาสวยงาม ทั่วๆไปคือ มีความสง่างามในขณะต่อสู้กับคู่ต่อสู้

ปลากัดสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ปลากัดกลุ่มอมไข่และปลากัดกลุ่มก่อกอหวอด ซึ่ง ปลากัดก่อกอหวอดยังสามารถแบ่งได้อีกหลากหลายประเภท ได้แก่ ปลากัดทุ่ง (ปลากัดป่า) ปลากัดหม้อ ปลากัดหม้อดีเดียว ปลากัดหม้อหลากสี ปลากัดครีบยาวหรือปลากัดจีน และปลากัด ครีบยาวลายผีเสื้อ แต่ที่น่าสนใจมากที่สุดขณะนี้คือ ปลากัดทุ่ง เพราะเป็นปลาที่เกิดจากแหล่ง ธรรมชาติและยังได้ชื่อว่าเป็น "ปลาน้ำจืดที่สวยงามที่สุดในโลก" (ปลากัด, 2548)

ตลาดปลากัดในปัจจุบันมีปลากัดชนิดหนึ่งที่มีชื่อว่าปลากัดมหาชัย เป็นปลากัดที่มี ลักษณะต่างจากสายพันธุ์ปลากัดอื่นๆในกลุ่มก่อกอหวอด และราคาจำหน่ายในตลาดก็สูงกว่าปลา ชนิดอื่น ร้านขายปลาย่านจตุจักรได้ตีราคาแก่ผู้ที่นำปลากัดมหาชัยมาขายให้กับทางร้านอยู่ที่ราคา ตัวละ 100 บาท ในขณะที่ปลากัดทุ่งชนิดอื่นตัวละ 40 บาท ส่วนต่างตัวละ 60 บาทนี้ แสดงให้เห็น ว่าปลากัดมหาชัยมีความพิเศษมากกว่าปลากัดทุ่งชนิดอื่นอย่างชัดเจน จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังประวัติความเป็นมาของปลากัดชนิดนี้ สถานการณ์ในปัจจุบัน ของปลากัดมหาชัย และแนวโน้มความเป็นไปในอนาคตของปลาชนิดนี้ ผลของการวิจัยจะเป็น ข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้เกิดการวิจัยเชิงลึกทางวิชาการตลอดทั้งเผยแพร่ความรู้ไปสู่ ผู้ที่สนใจต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. คำถามเพื่อการวิจัย

- 2.1 ภูมิหลังของปลากัดมหาชัย เป็นอย่างไร
- 2.2 การพัฒนาสภาพแวดล้อมต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
- 2.3 สถานการณ์ของปลากัดมหาชัยในปัจจุบันเป็นอย่างไร
- 2.4 แนวโน้มในอนาคตของปลากัดมหาชัยเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาภูมิหลังของปลากัดมหาชัยและการพัฒนามาสู่ปัจจุบันของปลากัดมหาชัย ตลอดจนการนำปลากัดมหาชัยมาใช้ประโยชน์

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบประวัติความเป็นมาภูมิหลัง การพัฒนาของปลากัดมหาชัย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลทำให้ปลากัดชนิดนี้มีความสำคัญในเชิงการตลาด และมีความสำคัญต่อจิตใจของผู้ที่ต้องการครอบครอง

5. ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาวิจัยในพื้นที่ที่เป็นแหล่งอาศัยของปลากัดชนิดนี้ ความเป็นมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต โดยการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ที่อยู่ในแวดวงปลากัด และผู้เฒ่าผู้แก่ที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวเพื่อสืบค้นหาความเป็นจริง

6. นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ปลากัดทุ่งหรือปลากัดป่า หมายถึง ปลาที่พบในธรรมชาติตามท้องนา หนองบึง ส่วนใหญ่จะเป็นปลาขนาดเล็กที่มีสีส้มไม่เด่นมากนัก ในสภาพปกติสีอาจเป็นสีน้ำตาล เทาหม่น หรือสีเขียว และอาจมีแถบดำจางๆพาดตามความยาวของลำตัวอาศัยหลบซ่อนตัวอยู่ระหว่างพรรณไม้น้ำที่ขึ้น

ปลากัดมหาชัย หมายถึง ปลากัดชนิดหนึ่งพบได้ในบริเวณ อ. บ้านแพ้ว และ ต. มหาชัย อ. เมือง จ. สมุทรสาคร มีลักษณะรูปร่างยาวกว้างลำตัวมีสีคล้ำถึงแดง มีเกล็ดสีเหลือบฟ้าเขียว แวววาวทั้งตัว เส้นหางเป็นสีแดง พื้นเป็นสีฟ้าเขียว มีจุดเล็กน้อย ขนาดครึ่งค่อนข้างยาว แก้มเป็นเส้นแนวตั้งสีฟ้าเหลือบเขียว 2 เส้น

ภูมิหลัง หมายถึง ประวัติความเป็นมา ถิ่นที่อยู่อาศัย ความสำคัญและการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาสายพันธุ์ หมายถึง การนำปลากัดมหาชัยไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์ ปลากัดเพื่อความสวยงามและความสามารถในการกัด

แหล่งอาศัย หมายถึง สถานที่ที่เป็นแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย

ชนิดพันธุ์ หมายถึง ปลากัดที่ได้รับการจัดจำแนกอยู่ในชนิด (Species) เดียวกัน โดยใช้หลักการของชนิดทางชีววิทยา (Biological species) ที่สามารถผสมพันธุ์กันได้และลูกที่ได้ไม่เป็นหมัน

สายพันธุ์ หมายถึง ปลากัดที่อยู่ในชนิดพันธุ์เดียวกัน แต่มีลักษณะภายนอกแตกต่างกัน

สายพันธุ์ธรรมชาติ หมายถึง ปลากัดมหาชัยที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติ สามารถจับได้จากแหล่งอาศัย

สายพันธุ์ผสม หมายถึง ปลากัดมหาชัยที่ถูกนำไปพัฒนาสายพันธุ์ ทั้งในเรื่องความสวยงามและเรื่องความสามารถในการกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชีววิทยาของปลากัด
2. ชนิดพันธุ์ปลากัดทุ่งในธรรมชาติ
3. สายพันธุ์ของปลากัดทุ่งภาคกลาง
4. ปลากัดมหาชัย
5. ข้อสังเกตจากปลากัดอินโด
6. สถานการณ์ในธรรมชาติและ การอนุรักษ์ปลากัดทุ่ง
7. แนวทางการอนุรักษ์ปลากัดทุ่ง
8. การวิจัยเชิงคุณภาพ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ชีววิทยาของปลากัด

ปลากัดจัดอยู่ใน อันดับ (Order) Perciformes

ครอบครัว (Family) Belontiidae

ครอบครัวย่อย (Sub-family) Macropodinae

สกุล (Genus) *Betta*

ปลากัดเป็นปลาพื้นเมืองในเขตตะวันออกเฉียงใต้ มีจำนวนประมาณ 40 สายพันธุ์ ลักษณะทั่วไปของปลากัดเหล่านี้จะคล้ายๆกัน แต่พบการขยายพันธุ์และวางไข่แตกต่างกันไป สามารถแบ่งออกได้เป็น ปลากัดกลุ่มก่อหวอด (Bubble Nesting Bettas) และปลากัดกลุ่มอมไข่ (Mouth Brooding Bettas) เนื่องจากการที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน ในกลุ่มก่อหวอดพบได้ตาม ห้วย หนอง คลอง บึง ที่มีความลึกของน้ำไม่มาก ส่วนปลากลุ่มอมไข่อาศัยในแหล่งน้ำไหล เช่น ลำธาร ริมน้ำตก จึงไม่เหมาะสมกับการขยายพันธุ์แบบก่อหวอด

ปลากัดก่อหวอดมีลักษณะลำตัวยาวแบนด้านข้าง มีขนาดประมาณ 6 ซม. ในตัวเต็มวัย ลำตัวมีความยาว 2.8 ถึง 3.6 เท่าของความลึก ความยาวของหัวเป็น 3.2 ถึง 3.6 เท่าของความลึก ลำตัว เกล็ดมีจำนวน 30-32 เกล็ดตลอดความยาวลำตัวมีเกล็ดปกคลุมหัวและลำตัว ปากกว้างมี จงอยปากค่อนข้างแหลม มีพื้นที่ขากรรไกรบนและขากรรไกรล่าง ครีบหลังอยู่ค่อนข้างต่ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำตัวและมีฐานสั้น ตำแหน่งอยู่หลังจุดเริ่มต้นของครีบกัน ครีบหลังมีก้านครีบเดี่ยว 1-2 ก้าน ก้านครีบแขนง 7-9 ก้าน ก้านครีบกลางยาวที่สุด ครีบกันมีขนาดใหญ่ฐานครีบยาวมาก เริ่มจากครีบท้องไปสุดที่โคนครีบหาง มีก้านครีบเดี่ยว 2-4 ก้าน และก้านครีบแขนง 21-24 ก้าน เรียวแหลมเหยียดตรงไปทางหาง ครีบอกมีขนาดเล็กกว่าครีบอื่นๆ ครีบหางมีขนาดปานกลางอาจเป็นทรงกลม ใบโพธิ์ หรือรูปทรงอื่นๆอีกหลายแบบ มีอวัยวะพิเศษช่วยหายใจ เรียกว่า Labyrinth organ อยู่ในโพรงอากาศหลังช่องเหงือกทำให้ปลาต้องโผล่ขึ้นมาสูบอากาศที่ผิวน้ำเสมอและอาศัยอยู่ในน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนต่ำได้ (พิชัย สรวาญรัมย์, 2527; ธวัช ดอนสกุล, 2530)

ปลากัดมีนิสัยก้าวร้าว หวงถิ่นอาศัย ชอบทำร้ายปลาเพศเมียในเวลาผสมพันธุ์ แต่ปลาในวัยอ่อนยังไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ปลากัดสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ ปฏิสนธิภายนอกวางไข่สามารถวางไข่ได้ตลอดทั้งปี (นางพงา พลอยสายทอง, 2546)

ปลากัดเป็นสัตว์กินเนื้อเป็นอาหาร ปลากัดกินตัวอ่อนของแมลง ลูกน้ำ หนอนแดง ลูกกุ้งขนาดเล็ก ไรน้ำ โดยจะชอบกินอาหารที่มีชีวิตมากกว่าที่ตายแล้ว (ชาติ ไชยณรงค์, 2546)

2. ชนิดพันธุ์ปลากัดทุ่งในธรรมชาติ

โดยนณณ์ ผาณิตวงศ์ (2545) ได้จำแนกไว้เป็น 4 ชนิด ดังนี้

2.1 ปลากัดทุ่งภาคกลาง (*Betta splendens*) สเปลนเดนส์ มีความหมายว่า ความสวยงาม เป็นปลาต้นสายพันธุ์ของปลากัดทั่วโลกที่นำไปใช้ทำการพัฒนาเป็นปลากัดชนิดต่างๆ ประมาณร้อยละ 95 ของปลากัดที่นิยมเลี้ยงกัน เช่น ปลากัดหม้อ ปลากัดหางพุกันจีน ปลากัดหางมงกุฏ ปลากัดฮาร์ฟมูน เป็นปลากัดที่อาศัยตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง บึง ตั้งแต่ภาคเหนือจนถึง ภาคกลางของประเทศ ปัจจุบันสายพันธุ์ใหม่ๆ หาได้ค่อนข้างยากดี จะเป็นเกลดดีสีเขียวอ่อนเงาถึงสีฟ้าเงินเงาด้านบนของลำตัว ด้านล่างของลำตัวมีสีแดงสด ดังแสดงในภาพที่ 1

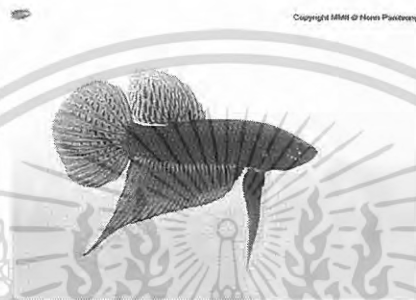

ภาพที่ 1 ปลากัดทุ่งภาคกลาง

ที่มา : นณณ์ ผาณิตวงศ์ (2545)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ปลากัดทุ่งภาคอีสาน (*Betta smaragdina*) ชะมาเร็กดิน่า มาจากภาษาลาดิน แปลว่าสีเขียว ซึ่งเป็นการอธิบายบ่งบอก สีหลักของปลากัดสายนี้ได้ดี เป็นปลากัดที่อาศัยอยู่ตาม แหล่งน้ำ ธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง บึง ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ สีเกิดจะเป็น เกิดสีเขียว สีพื้นลำตัวเป็นสีน้ำตาลเทาที่ไปถึงสีน้ำตาลเทาดำที่บดบังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ปลากัดทุ่งภาคอีสาน

ที่มา : นณณ์ ผาณิตวงศ์ (2545)

2.3 ปลากัดทุ่งภาคใต้ (*Betta imbellis*) อิมเบลลิช มาจากภาษาละตินแปลว่ารักสงบ เป็น ปลากัดที่อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง บึง ป่าพรุ ทุกจังหวัดทางภาคใต้ของ ประเทศ เกิดสีเขียวเข้มเงาถึงสีฟ้าเงินเข้มเงา สีพื้นลำตัวสีเทาเข้มถึงสีดำเข้ม มีเกล็ดเงา สะท้อนแสงสว่างมากกว่า ปลากัดทุ่งสายพันธุ์อื่น ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ปลากัดทุ่งภาคใต้

ที่มา : นณณ์ ผาณิตวงศ์ (2545)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 ปลากัดมหาชัย (บ้านแพ้ว) (*Betta Sp.*) เป็นปลากัดที่อาศัยในแหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำกร่อยบริเวณแม่น้ำแม่กลอง อ.มหาชัย อ. บ้านแพ้ว แถบจังหวัดสมุทรสาคร เป็นปลากัดที่ค้นพบหลังสุดและมีโอกาสเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เกิดดสีเขียวฟ้าเข้มถึงสีฟ้าน้ำเงินเข้มตลอดลำตัว สีพื้นลำตัวเป็นสีน้ำตาลเทาที่ไปถึงสีน้ำตาลเทาเข้มที่บ เกิดเม็ดเสมอ เม็ดเงาลอยเรียงเหมือนฝักข้าวโพดหางใบโพธิ์ใหญ่ ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ปลากัดมหาชัย

ที่มา : นณณ์ ผาณิตวงศ์ (2545)

ปลากัดทุกในธรรมชาติมีทั้งหมด 4 ชนิดดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแต่เพื่อความเข้าใจและให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงแสดงไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการจำแนกความแตกต่างของแต่ละสายพันธุ์

สายพันธุ์	<i>B. splendens</i>	<i>B. imbellis</i>	<i>B. smaragdina</i>	<i>Betta Sp.</i> (มหาชัย)
ส่วนแก้ม	เป็นเส้นแนวตั้ง สีแดง 2 เส้น	เป็นเส้นแนว ตั้งสีฟ้า เหลืองเขียว 2 เส้น	เป็นแผ่นเกล็ด เคลือบไปทั้งหน้า สี เขียวฟ้า	เป็นเส้นแนวตั้งสีฟ้า เหลืองเขียว 2 เส้น
รูปร่าง	สั้นกว้าง	สั้นกว้าง	ยาวแคบ	ยาวกว้าง
สีลำตัว	พื้นสีดำคล้ำถึง แดง มีเกล็ด เหลืองฟ้าเกือบ ทั้งตัว	พื้นสีดำคล้ำ ถึงแดง มี เกล็ดสี เหลืองเขียว	พื้นสีดำคล้ำถึงแดง มีเกล็ดสีเหลือง เขียว	พื้นสีดำคล้ำถึงแดง สี เกล็ดสีเหลืองฟ้าเขียว แวววาวทั้งตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1(ต่อ)

สายพันธุ์	<i>B. splendens</i>	<i>B. imbellis</i>	<i>B. smaragdina</i>	<i>Betta Sp.</i> (มหาชัย)
สีหาง	เส้นหางจะ เป็นสีฟ้าสลั้บ แดงไม่มีลาย จุดสีคล้ำ	เส้นหางจะเป็น สีฟ้าสลั้บดำ บริเวณปลาย จะเป็นแถบสี แดง เห็นได้ ชัดเจนไม่มี ลายจุดสีคล้ำ	เส้นหางเป็นสีแดง พื้นหางเป็นสีเขียว อมฟ้า ปลาจากบาง แหล่ง จะมีลายจุด ชัดเจน	เส้นหางเป็นสีแดง พื้นเป็นสีฟ้าเขียว แวววาว มีจุด เล็กน้อย
ขนาดครีบ	สั้น	สั้น	ค่อนข้างยาว (เครื่องใหญ่)	ค่อนข้างยาว (เครื่องใหญ่)

ที่มา : ปลากัดป่า (2548)

3. สายพันธุ์ของปลากัดทุ่งภาคกลาง จากตำนานปลากัดไทย (2545) สามารถแบ่งสายพันธุ์ของปลากัดทุ่งภาคกลางได้เป็น 3 ประเภท คือ

3.1 ปลากัดป่าภาคกลาง หรือ ปลากัดทุ่งภาคกลาง ที่พบในธรรมชาติ ตามท้องนา หนอง บึง ส่วนใหญ่จะเป็นปลาขนาดเล็กที่ไม่เด่นมากนัก ในสภาพปกติสีอาจเป็นสีน้ำตาล เทาหม่น หรือ สีเขียว และอาจมีแถบดำจาง ๆ พาดตามความยาวของลำตัว อาศัยหลบซ่อนตัวอยู่ระหว่างพรรณไม้น้ำในที่ตื้น ความพิเศษของปลากัด อยู่ที่ความเป็นนักสู้โดยธรรมชาติเมื่อพบปลาตัวอื่นจะเข้าต่อสู้กันทันที และที่พิเศษยิ่งกว่านั้นคือการที่ปลาตัวผู้สามารถเปลี่ยนสีให้งดงามเมื่อถูก กระตุ้น ในสภาวะตื่นตัวครีบทุกครีบจะแผ่กางออกเต็มที่ แผ่นเยื่อหุ้มเหงือกขยายพองตัวออก พร้อมกับสีน้ำเงินหรือแดงที่ปรากฏขึ้นมาชัดเจนในโทน ต่าง ๆ ทำให้ดูสง่าอาจหาญ และสวยงาม ปลากัดทุ่งนั้นส่วนมากครีบ หาง และกระโดงหรือที่เรียกรวมว่า "เครื่อง" จะมีสีแดงเกือบตลอดมีประดับบ้างเล็กน้อย บางที่อาจมีเส้น เขียว ๆ แซมบ้างอย่างที่เราเรียกว่าเขียวก็มีเพียงแต่มีเขียวอ่อน ๆ ที่กระโดงเท่านั้น เวลาถอดสีปกติทั้งตัวและ เครื่องเป็นสีน้ำตาลจืดๆคล้ายใบหญ้าแห้ง ที่แช่น้ำอยู่ ลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งของปลากัดก็คือ เป็นปลาที่มีอวัยวะช่วยหายใจพิเศษ ที่อยู่บริเวณเหงือก ทำให้ปลาสามารถใช้ออกซิเจน จากการสูบอากาศได้โดยตรง ปลากัดจึงสามารถทนทานดำรงชีวิตอยู่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในที่ที่มีออกซิเจนต่ำ ดำนานเล่าขานของปลากัดจึงมีความแตกต่างกับสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ การขุดหาปลากัดในรูปปูนา ตามขอบหนอง ชายบึง ริมคู และรางน้ำ ซึ่งปลากัดเข้าไปอยู่อาศัยปนอยู่กับปูในรูตั้งแต่ต้นฤดูหนาว เมื่อน้ำเริ่มลดไป จนตลอดหน้าแล้งปูก็จะขุดรูลึก ตามระดับน้ำลงไปเรื่อย ๆ ปลากัดจะออกมาแพร่พันธุ์ใหม่ในต้นฝนในเดือนพฤษภาคม กระจายออกไปหากินตามที่มีหญ้ารก ๆ ในเขตน้ำตื้น ปลากัดเป็นปลาที่ชอบน้ำตื้น จึงไม่พบตามแม่น้ำลำคลอง หนองบึง ที่มีน้ำลึก อันที่จริงในธรรมชาติการต่อสู้กันของปลากัดไม่จริงจังเท่าไรนัก ส่วนมากมักแผ่พองครีบหางสู้กันเพื่อแย่งถิ่น บางตัวเห็นท่าไม่ดีก็อาจเลียงไปโดยไม่ ต่อสู้กันเลยก็มี แต่บางคู่ก็ต่อสู้กันอย่างถึงพริกถึงขิง ปลากัดตัวผู้ตัวไหนที่ยึดชัยภูมิเหมาะได้ที่ ก็จะก่อหวอดไว้แล้วพองตัวเบ่งสี เกี้ยวตัวเมียที่ผ่านไปมา เพื่อผสมพันธุ์วางไข่

3.2 ปลากัดหม้อหรือปลาหม้อนั้นเป็นปลากัดที่ถูกนำมาคัดสายพันธุ์โดยนักพันธุศาสตร์สมัครเล่นชาวไทยที่มุ่งหวังจะได้ปลากัดที่กัดเก่ง จากบันทึกคำบอกเล่า ของนักเลงปลาเก่าอย่าง หลวงอัมรินทร์สมบัติ (ครอบครัว สุวรรณนคร) กล่าวว่า ปลากัดหม้อน่าจะถูกพัฒนาขึ้นมาในช่วงประมาณปี 2430 ซึ่งท่านจำได้ว่า ก่อนหน้านั้น ยังต้องจับปลากัดทุ่งมากัดพินันกันอยู่ ต่อมานักเลงปลาบางคนก็เริ่มใช้วิธีไปขุดลั้งเอาปลากัดทุ่ง ที่อาศัยอยู่ตามรูปูในหน้าแล้งมาขังไว้ในโอ่งมาเลี้ยงดูให้อาหาร หรืออาจเรียกปลากัดที่ได้มาในลักษณะนี้ว่าปลาขุด พอถึงฤดูฝนก็นำมากัดพินันกับปลากัดทุ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะสู้ปลาขุดที่เลี้ยงมาไม่ได้ การเล่นปลาขุดนี้ยังนิยมเล่นกันมาถึงประมาณปี 2496 หลังจากนั้นก็มีการเก็บปลากัดที่กัดเก่งเลี้ยงไว้ข้ามปี และหาปลากัดทุ่งตัวเมียมาผสม ลูกปลาที่ได้จากการผสมในชุดแรกจะเรียกว่า "ปลาสั่งกะสี" ซึ่งลักษณะฐานว่าน่าจะได้ชื่อมาจากผิวหนังที่หนาแกร่ง ไม่ถูกกัดขาดง่ายเหมือนปลากัดทุ่งและปลาขุด ปลาสั่งกะสีมักจะมีตัวใหญ่ สีฉูดฉาดต่างจากปลากัดทุ่งและปลาขุด นักเลงปลากัดทุ่งจึงมักไม่ยอมกัดพินันด้วย จึงต้องกัดแข่งขันระหว่างปลาสั่งกะสีด้วยกันเอง ปลาสั่งกะสีที่เก่ง อดทน สวยงามก็就会被คัดเลือกไว้เป็นพ่อแม่พันธุ์ เมื่อผสมออกมา ก็จะได้ปลาลักษณะรูปพรรณสีฉูดฉาดที่สวยงามแปลกออกไปตามอัธยาศัยของผู้ผสมพร้อม ความเก่ง และอดทนในการกัด คำว่า "ปลาหม้อ" นั้นมาจากการใช้หม้อดินในการเพาะและอนุบาลปลากัด ในระยะแรก ๆ ปลาหม้อจึงเป็นปลาสายพันธุ์ที่สร้างมาแท้ ๆ กับมือของนักเลงปลาทั้งหลาย เพื่อให้ได้ลักษณะที่ดีสำหรับการต่อสู้และให้มีสีฉูดฉาดที่สวยงามตามความพอใจของเจ้าของ ปลาหม้อจึงมีรูปร่าง หนาใหญ่กว่าปลากัดชนิดอื่น สีฉูดฉาดสวยงามดูแล้วน่าเกรงขามกว่าพันธุ์อื่น ๆ สีส่วนมากจะเป็นสีน้ำเงิน แดง เทา เขียว คราม หรือแดงปนน้ำเงิน ใน การเล่นปลากัดในยุคก่อนนั้นปลาหม้อจะมีสองประเภทคือ "ลูกแท้" และ "ลูกสับ" ลูกแท้ หมายถึง ลูกปลาที่เกิดจากพ่อแม่ที่มาจากครอบครัวเดียวกัน และลูกสับหมายถึงลูกปลาที่เกิดจากพ่อแม่ที่มาจากคนละครอบครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลาหมอนี้ถ้าเอาไปผสมกลับกับปลากัดทุ่ง ลูกปลาที่ได้ก็จะ เรียกว่า "ปลาสังกะสี" เช่นเดียวกัน ซึ่งปลาสังกะสีซึ่งเกิดจากการผสมกลับแบบนี้ส่วนมากก็จะมีชั้นเชิงและน้ำอดน้ำทน ในการกัดสู้ปลาหมอนี้ไม่ได้ "ปลาหมอนี้" จึงเป็นสุดยอดของปลากัดสำหรับนักเลงปลาทั้งหลาย ใน ระยะเวลาหลัง ๆ ก็อาจมีการพูดถึงสายพันธุ์ "มาเลย์" หรือ "สิงคโปร์" ซึ่งว่ากันว่ากัดเก่งหนังเหนียวแต่ โดยแท้จริงก็คือปลาหมอนั่นเอง เพียงแต่ว่าในระยะต่อมามีการประยุกต์ใช้กลวิธีการหมักปลาด้วย สมุนไพร ใบไม้ ว่าจะ ดินจอมปลวก และอื่น ๆ เพื่อช่วยเคลือบเกล็ดปลา ที่เชื่อกันว่าจะทำให้เกล็ด แข็งกัดเข้าได้ยาก ควบคู่ไปกับการคัดเลือกพันธุ์ แต่อย่างไรก็ตาม ปลาหมอนี้ก็คือปลาหมอนี้ที่เราชาว ไทยพัฒนามาแต่โบราณแม้จะถูกนำไปพัฒนาสายพันธุ์ในที่อื่นก็ยังคงเป็นปลาหมอนี้ของไทยอยู่ดี

3.3 ปลากัดจีน ตามปกติเมื่อพูดถึงปลาหมอนี้ ก็จะมีคำว่าปลากัดจีนคู่กันอยู่เสมอ จนคน หลายคนเข้าใจผิดว่าปลากัดจีนเป็นปลากัดอีกสายพันธุ์หนึ่ง ซึ่งมาจากประเทศจีน ซึ่งโดยแท้จริงแล้ว ปลากัดทั้งสองชนิดนี้ก็เป็นปลากัดไทยที่มี การพัฒนาสายพันธุ์มาจากปลากัดทุ่งที่อยู่ในธรรมชาติ แต่ เมื่อมีการผสมคัดพันธุ์เพื่อให้ได้ ปลาหมอนี้ที่กัดเก่งมีลักษณะที่ดีสวยงาม ก็บังเอิญได้ออกมาเป็น ปลากัดชนิดใหม่ที่ครีบก้นและหางยาวมากกว่าปกติ หลังจากนั้นก็มีการปรับปรุงพันธุ์ให้ได้ครีบก้น และหาง ที่แผ่กว้างขึ้น มีลักษณะสวยงามขึ้น มีสีส้มใหม่ ๆ ที่สวยงาม โดยวัตถุประสงค์หลักที่จะเลี้ยงเป็น ปลากัดสวยงาม โดยเฉพาะลักษณะครีบก้นที่ยาว รุ่มร่ามและสีส้มสดชัด เหมือนการแต่งตัวของงิ้ว จึง เรียกกันว่า "ปลากัดจีน" เลยทำให้คนเข้าใจผิดกันไปมากมาย ส่วน "ปลากัดเขมร" นั้นเป็นปลากัดเผือก หรือ ปลากัดสีอ่อน เริ่มพัฒนาและเลี้ยงกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2443 แรก ๆ มีมากในประเทศ เขมร โดยสรุปทั้งหมดก็เป็นปลากัดที่เกิดจากปลากัดทุ่งที่อยู่ในธรรมชาติด้วยกันทั้งนั้น เพียงแต่เมื่อมี การผสมคัดพันธุ์ที่ถูกต้องได้จังหวะ ลักษณะที่สวยงามมากมายของปลากัดที่เป็นลักษณะ พันธุ์กรรมที่ซ่อนอยู่ในปลากัดทุ่ง เมื่อมีการผสม คัดพันธุ์ให้ถูกต้องได้จังหวะความสวยงามเหล่านี้ก็ จะปรากฏออกมาให้เห็นชัด ในปัจจุบันจึงมีปลากัดรูปแบบและสีส้มใหม่ ๆ ปรากฏออกมาอยู่ เสมอ ๆ

4. ปลากัดมหาชัย (บ้านแพ้ว)

จังหวัดสมุทรสาคร หรือชื่อท้องถิ่นที่เรียกว่า "มหาชัย" มีเขตติดต่อกับทะเล ลักษณะของ พื้นที่ เป็นป่าชายเลน ดังนั้นปลากัดที่พบในบริเวณนี้จึงแตกต่างจากปลากัดที่อยู่ตามชายนาเป็น อย่างมาก น้ำที่อยู่ในบริเวณที่เป็นป่าชายเลนจะมีลักษณะขุ่นดังนั้นปลากัดที่อาศัยอยู่ในบริเวณ ดังกล่าวจึงต้องใช้ความแวววาวในการทำให้ปลากัดตัวอื่นมองเห็นได้ ปลากัดมหาชัยมีรูปแบบสีที่ มีลักษณะเฉพาะ มีเกล็ดที่แวววาว สวยงามชัดเจนและชวนให้หลงใหล ปลากัดมหาชัยจะอาศัยใน

บริเวณกระพูกจาก แพร์กระจายพันธุ์อยู่ในน้ำกร่อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะเฉพาะของปลากัดมหาชัย มี 2 แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ แนวคิดแรกปลากัดมหาชัยเป็นปลากัดชนิดใหม่ที่เพิ่งจะค้นพบ ชาวบ้านในท้องถิ่นเล่าว่า เคยได้พบเห็นปลากัดชนิดนี้เมื่อครั้งยังเป็นเด็กลักษณะที่ปรากฏมีความแตกต่างจาก ปลากัดทุ่งทั้ง 3 ชนิด คือ *B. splendens*, *B. imbellis* และ *B. smaragdina* มีถิ่นอาศัยเฉพาะตัว คืออาศัยในน้ำกร่อยเท่านั้น มีถิ่นกระจายพันธุ์ที่ครอบคลุม 3 จังหวัด คือ สมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม (นณณ์ ผาณิตวงศ์, 2545) ส่วนแนวคิดที่ 2 คิดว่าปลากัดมหาชัยน่าจะเป็นปลากลุ่มผสม และการผสมพันธุ์ดังกล่าวก็เกิดขึ้นมานานนับร้อยปีมาแล้วจนทำให้คิดว่าเป็นปลากัดทุ่งที่อยู่ในแหล่งธรรมชาติ มีผู้กล่าวว่ามันเป็นปลากัดที่เกิดจากการผสมพันธุ์ ของปลากัดทุ่งภาคกลาง *B. splendens* หรืออาจจะเป็นปลากลุ่มผสมของปลากัดทุ่งภาคอีสาน แต่การผสมพันธุ์นั้นได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานมากๆ จนกระทั่งปลามีลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะตัว ไม่เหมือนกับปลากัดทุ่งทั้ง 3 ชนิด ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น (ปรีชา จินตเสวีวงศ์, 2543) และที่สำคัญปลากัดมหาชัย ก็ไม่น่าจะหลุดรอดจากการค้นพบ หรือการสังเกตของนักวิทยาศาสตร์ สมัยก่อนมาได้ แต่อย่างไรก็ตามปลากัดมหาชัยเป็นปลากัดที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่นมากจึงควรที่จะดูแลรักษาไม่ให้สูญหายไปจากธรรมชาติ

5. ข้อสังเกตจากปลากัดอินโด

ปลากัดอินโด เป็นปลากัดอีกชนิดหนึ่งที่มีขายอยู่ในตลาดเมืองไทย ซึ่งไม่สามารถระบุชนิดได้ว่าเป็นปลากัดชนิดใด ข้อสำคัญคือปลามีลักษณะภายนอกไม่แน่นอน ปลาแต่ละร้านก็มีลักษณะรายละเอียดต่างกันไป จะเห็นมีเหมือนกันอยู่ลักษณะเดียวกันก็จะเป็นบริเวณแก้มซึ่งจะเป็นเส้นสีฟ้าเขียวแนวตั้ง 2 เส้นเหมือนปลากัดทุ่งภาคใต้และปลากัดมหาชัย ซึ่งสถานะของปลากัดอินโดนั้น นณณ์ ผาณิตวงศ์ (2545) ได้ให้ข้อสังเกตและสมมุติฐานไว้ดังนี้

5.1 ถ้าปลากัดอินโดเป็นปลากัดทุ่งที่อยู่ในแหล่งธรรมชาติ ปลากัดอินโดก็จะเป็นปลากัดในกลุ่มเดียวกับปลากัดทุ่งภาคกลาง (Splendens complex) อย่างแน่นอน ปลากัดในกลุ่มนี้ที่ได้รับการบรรยายลักษณะทางอนุกรมวิธานไปแล้วและได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในปัจจุบันมีอยู่เพียง 3 ชนิดคือ *B. splendens*, *B. imbellis* และ *B. smaragdina* นอกจากนี้ยังมี *B. rubra* ซึ่งมีการค้นพบบนเกาะสุมาตราประเทศอินโดนีเซียเมื่อปี 1893 ปัญหาคือนอกจากตัวอย่างในครั้งนั้นแล้วก็ไม่เคยมีใครพบปลาดังกล่าวอีกเลยจนถึงทุกวันนี้ จนทำให้ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านตั้งข้อสังเกตว่าตัวอย่าง *B. rubra* นั้นอาจจะเป็นปลากัดทุ่งภาคกลางที่ได้มาจากที่เลี้ยง โอกาสที่ปลากัดอินโดที่มีขายอยู่ในบ้านเราจะเป็น *B. rubra* นั้นก็ไม่สามารถจะตัดสินได้ แต่จากข้อสังเกตที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กล่าวมาข้างต้นคือปลาที่มีลักษณะภายนอกไม่แน่นอน ทำให้โอกาสที่จะเป็น *B. rubra* น้อยลงไปมาก นอกจาก ปลาดังกล่าวแล้ว ปลากัดที่บางร้านขายเป็นปลากัดอินโดนั้นก็มีลักษณะเหมือนปลากัดมหาชัยมากนอกจากกลุ่มปลากัดทุ่งภาคกลางแล้ว ปลากัดก่อกวอดก็ยังมีอีก 2 กลุ่มคือ กลุ่ม คอคคิน่า (Coccina Complex) ซึ่งกลุ่มนี้มีลักษณะตัวเล็กเรียวและมีพื้นลำตัวเป็นสีแดงคล้ำคล้ายสีไวน์แดง และ กลุ่มเบลลิค้ำ (Bellica Complex) ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าปลากัดในกลุ่มปลากัดทุ่งภาคกลางมาก

5.2 ถ้าปลากัดอินโดเป็นปลากัดที่เกิดขึ้นจากการนำปลาต่างชนิดมาผสมกัน ก็เป็นไปได้มากที่จะได้รับพันธุกรรมแก้มสีเหลืองฟ้าเขียวเป็นแนวตั้ง 2 เส้นมาจากปลากัดทุ่งภาคใต้หรือปลากัดมหาชัย ซึ่งเมื่อนำปลาทั้ง 2 ชนิดนี้มาผสมกับปลากัดหม้อลักษณะแก้มมักจะคงอยู่ (โดยเฉพาะถ้าผสมกับปลากัดที่มีลักษณะแก้มสีฟ้าอยู่แล้วอย่างปลากัดแฟนซีที่มีชื่อว่า The mask) และในกรณีของปลาที่มีการผสมพันธุ์กับปลากัดมหาชัย ลำตัวของปลาผสมที่ได้มักจะมีลักษณะใหญ่หนา (จากปลากัดหม้อ) เครื่องใหญ่ และมีเกล็ดสีเหลืองแวววาวไปทั้งตัว (จากปลากัดมหาชัย) ซึ่งโดยรวมแล้วถือเป็นปลาที่มีความสวยงามมากทำให้ขายได้ราคาดีดังจะเห็นว่าราคาในตลาดของปลาชนิดนี้จะสูงกว่าปลากัดทุ่งที่อยู่ในธรรมชาติเสียอีก ซึ่งการที่เป็นปลาผสมนี้เองทำให้ปลากัดอินโด มีลักษณะเลือดที่ไม่นิ่งทำให้ปลาออกมาลักษณะต่างกันไปตามแต่ละครอกและตามแต่ร้าน ถ้าสมมุติฐานนี้ถูกต้อง ผู้ผสมพันธุ์ก็ไม่ควรที่จะตั้งชื่อที่สื่อความหมายว่าเป็นปลาที่เกิดในแหล่งธรรมชาติและสร้างความรู้ที่ผิดๆ เพราะจะทำให้ลูกค้าหลงเข้าใจว่าเป็นปลากัดทุ่งซึ่งนำเข้ามาจากประเทศอินโดนีเซียและอาจจะทำให้เข้าใจผิดคิดว่าเป็นปลาที่อยู่ในธรรมชาติ อีกด้วย

จากกรณีดังกล่าวอาจมีความเชื่อมโยงกับความเป็นมาของปลากัดมหาชัย ปลากัดอินโดก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ว่าเป็นปลากัดทุ่งหรือไม่ ซึ่งก็คล้ายกับปลากัดมหาชัยที่ยังมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไปแล้วแต่ทัศนคติของผู้ที่สนใจแต่อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการค้นหาข้อเท็จจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ในเชิงวิทยาศาสตร์หรือเชิงสังคมศาสตร์ที่จะนำมาสรุปรวบรวมโดยมีหลักการและเหตุผลมาสนับสนุนเพียงพอ

6. สถานการณ์ในธรรมชาติและการอนุรักษ์ปลากัดทุ่ง

ปลากัดทุ่งมักจะอาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง เป็นปลาที่ชอบน้ำตื้นและมีความทนทานสูงมาก แม้ในสถานที่ที่มีออกซิเจนต่ำก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ การดำรงชีวิตของปลากัดทุ่งจึงค่อนข้างแปลกแตกต่างจาก สัตว์ชนิดอื่นๆและปลากัดทุ่งก็เริ่มมีการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนาสายพันธุ์มากขึ้นโดยมนุษย์ (ตำนานปลากัดไทย, 2545) ทำให้คนนิยมหันมาสนใจปลากัด
 ทู่งที่ได้รับการพัฒนาสายพันธุ์แล้วเนื่องจากความแปลกใหม่จนลืมนำปลากัดทู่งใน
 ธรรมชาติทั้งๆที่ปลากัดทู่งเป็นสัตว์น้ำที่อยู่คู่กับคนไทยมาช้านาน และการเปลี่ยนแปลงพื้นที่มา
 สร้างเป็นโรงงานอุตสาหกรรมก็เป็นสาเหตุสำคัญ

จากรายงานการสำรวจจากหลายๆแหล่งที่ผ่านมาทำให้พอจะเชื่อได้ว่าปลากัดทู่งที่อาศัย
 ในแหล่งน้ำธรรมชาติ พันธุ์ต่างๆของไทยนั้นยังมีปริมาณในธรรมชาติพอสมควรและมีหลายกลุ่มที่
 กระจายพันธุ์อยู่ในเขตอนุรักษทำให้พอจะวางใจได้ว่าเราจะยังมีปลากัดทู่งในธรรมชาติให้ลูกหลาน
 ได้ดูกันสืบต่อไป อย่างไรก็ตามปริมาณประชากรและ แหล่งที่พบนั้นก็ลดลงเรื่อยๆ (ปลากัดมหาชัย,
 2548: สมศักดิ์ อ่อนสูงทรง, 2546) โดยมีสาเหตุดังนี้

6.1 การสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยให้กับการพัฒนาของมนุษย์ เช่น การถม คูคลองหนองบึง
 เพื่อสร้างบ้าน โรงงาน และ ถนน การนำพื้นที่ที่เป็นแหล่งอาศัยของปลากัดทู่งมาใช้ในการขยาย
 ชุมชนเมืองออกเป็นวงกว้างจนทำให้ปลากัดทู่งขาดแหล่งอาศัยที่เหมาะสมและเมื่อความเจริญเข้า
 มาความอุดมสมบูรณ์ก็จะน้อยลงไปตามสภาพความเจริญจึงทำให้ปลากัดทู่งไม่สามารถอาศัยอยู่ได้

6.2 ในกรณีของปลากัดทู่งภาคกลางนั้นกำลังถูกแย่งถิ่นอาศัยในธรรมชาติกับปลากัดหม้อ
 ที่ถูกคิดพันธุ์โดยมนุษย์ให้มีขนาดใหญ่และดุขึ้น เมื่อมีการปล่อยปลาดังกล่าวลงไปในธรรมชาติทำ
 ให้ปลากัดหม้อไปแย่งถิ่นอาศัยของปลากัดทู่งสายพันธุ์ดั้งเดิมซึ่งมีขนาดเล็กกว่า นอกจากนี้ยัง
 อาจมีการผสมพันธุ์กันระหว่างปลากัดทู่งและ ปลากัดหม้อทำให้ปลากัดทู่งสูญเสีย
 เอกลักษณ์ดั้งเดิมไป

6.3 การนำปลาต่างชนิดมาผสมพันธุ์กันในที่เลี้ยงทำให้เกิดการสืบสนระหว่างปลากัดทู่ง
 และปลาพันธุ์ผสมยกตัวอย่างเช่น บางครั้งผู้ที่ตั้งใจจะเพาะปลากัดทู่งเพื่อการอนุรักษ์เข้าใจผิด ไป
 นำปลาพันธุ์ผสมมาเลี้ยงเมื่อเพาะออกมา ได้ก็อาจจะมีการแจกจ่ายต่อไปให้กับผู้ที่สนใจและ มีการ
 นำปลาดังกล่าวไปผสมกับปลากัดทู่งโดยการเข้าใจผิดอีก ทำให้ในที่สุดเราก็จะสูญเสียปลากัดทู่งในที่เลี้ยงไป

6.4 การทำเกษตรสมัยใหม่โดยที่มีการใช้สารเคมีกันอย่างเข้มข้น เมื่อฝนตกน้ำฝนก็จะชะ
 ล้างสารเคมีให้ไหลลงสู่แหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัยด้วย โดยเฉพาะลูกปลาวัยอ่อนที่ไม่สามารถ
 ทนต่อสารพิษได้

7. แนวทางการอนุรักษ์ปลากัดทู่ง

การอนุรักษ์ปลากัดทู่ง เป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้ามอีกต่อไปและ นอกจากนี้ควรหันมาให้
 ความสำคัญกับปลากัดทู่งทุกชนิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นดังที่ นณณ์ ผาณิตวงศ์ (2545) ได้มีการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เสนอแนะแนวทางอนุรักษ์ไว้ดังนี้คือ

7.1 อนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยดั้งเดิมเอาไว้ ซึ่งการประกาศเขตอนุรักษ์ต่าง ๆ นั้นเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาลแต่ ปลากัดนั้นเป็นสัตว์เล็ก ๆ ที่ไม่อยู่ในความสนใจและ ไม่อยู่ในบัญชีสัตว์หายากหรือเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ดังนั้นจึงถือเป็นการไม่ตั้งใจมากกว่าเมื่อมีแหล่งที่พบปลากัดทุ่งอยู่ในเขตอนุรักษ์ต่างๆ เช่น ที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด, อุทยานแห่งชาติภูเขียว และ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พรุโตะแดง) ซึ่งความจริงแล้วปลากัดทุ่งก็ต้องการเพียงแหล่งน้ำนิ่งที่ไม่ลึกนักและมีพืชน้ำหรือพืชชายตลิ่งเล็กน้อย ก็เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตอยู่

7.2 ปลากัดทุ่งทั้ง 3 ชนิดและปลากัดมหาชัยนั้นเป็นสัตว์ที่เพาะพันธุ์ไม่ยากในที่เลี้ยงอีกทั้งใช้พื้นที่ และทุนทรัพย์ไม่มาก ทำให้ทุกคนที่เพาะเลี้ยงปลากัดทุ่งทั้ง 3 ชนิด ไว้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยกันอนุรักษ์ปลากัดทุ่งเอาไว้ เป็นเรื่องจริงสำหรับคำกล่าวที่ว่า การไม่ไปจับมาจากธรรมชาติเป็นการอนุรักษ์ที่ดีที่สุด แต่การเพาะในที่เลี้ยงก็เป็นอีกหนทางหนึ่ง โดยเฉพาะกับปลากัดมหาชัย

7.3 การอนุรักษ์แหล่งน้ำก็เป็นแนวทางที่ช่วยให้ปลากัดทุ่ง ในธรรมชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เพราะแหล่งน้ำที่ปลากัดทุ่งอาศัยอยู่เป็นแหล่งน้ำที่ตื้นไม่ลึกมาก เป็นเรื่องไม่ยากที่จะให้ความสนใจและหันมารักษาคูณภาพน้ำ ให้เป็นน้ำที่สะอาดนอกจาก จะทำให้ปลากัดทุ่งมีที่อาศัยแล้วมนุษย์ยังสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำนั้นๆ ได้อีกด้วย

7.4 ทุกคนควรหันมาให้ความสนใจปลากัดทุ่งในธรรมชาติมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะคนส่วนใหญ่ ให้ความสนใจกับปลากัด ที่มีการพัฒนาสายพันธุ์ใหม่ ให้มีสีสันและ ลวดลายต่างๆตามที่ต้องการจนลืมความหลากหลายทางพันธุกรรม ของปลากัดทุ่ง ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ควรส่งเสริมให้เยาวชนหันมาเลี้ยงปลากัดทุ่งและให้ความรู้เกี่ยวกับปลากัดทุ่งเพิ่มขึ้น

7.5 การจับปลากัดทุ่งจากหวอดเป็นเรื่องที่ไม่ควรกระทำ เพราะมีการจับปลากัดทุ่งจากธรรมชาติไปขายกันมาก และการจับก็เป็นการทำลายหวอดปลาด้วย เพราะในหวอดปลาจะมีลูกปลาตัวเล็ก ๆ อาศัยอยู่ และอาจทำให้ลูกปลาดายได้

7.6 ลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตรไม่ว่าจะเป็นในไร่หรือแม้กระทั่งการทำปุ๋ยสัตว์ ซึ่งก่อให้เกิดสารพิษต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก และเป็นปัจจัยที่สามารถส่งผลกระทบต่อทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นตัวปลากัดทุ่งเองที่ไม่อาจทนต่อสารพิษที่ตกค้างเหล่านั้นได้ รวมถึงผู้บริโภคผลผลิตที่ได้จากการใช้สารเคมีในภาคเกษตรกรรม แม้ว่าในปัจจุบันมีผู้หันมาบริโภคเกษตรอินทรีย์บ้างแต่ก็ไม่ได้หมายความว่า การทำเกษตรโดยใช้สารเคมีจะหมดไป ในข้อนี้ถ้าสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ได้ก็จะก่อให้เกิดผลดีกับทุกคนไม่เฉพาะเจาะจงที่ปลากัดทุ่งเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.7 ไม่ปล่อยให้ปลากัดหม้อลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่ละฟาร์มควรมีสถานที่สำหรับเก็บกัก ปลากัดหม้อเอาไว้โดยเฉพาะ เพราะถ้าปล่อยให้ลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติแล้วอาจเกิดการผสมพันธุ์กับ ปลากัดทุ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติเป็นการผสมข้ามสายพันธุ์ทำให้ปลากัดทุ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติเกิดการกลายพันธุ์จากเดิมจนถึงขั้นสูญเสียวความหลากหลายทางธรรมชาติไป

8. การวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยสุภางค์ จันทวานิช (2531) ได้ให้ความหมายการวิจัยเชิงคุณภาพไว้ดังนี้คือ การวิจัยที่ต้องการแสวงหาความรู้จากปรากฏการณ์สภาพแวดล้อม ตามความเป็นจริงในทุกด้าน เน้นการเก็บข้อมูลเชิงนามธรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เช่นความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ไม่มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวเลขในเชิงปริมาณ เป็นการนำข้อมูลมาประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์และตีความ ซึ่งต้องพิจารณาองค์ประกอบด้านจิตใจ ความรู้สึกต่างๆที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงออกมา จึงต้องเข้าใจทุกอย่าง อย่างลึกซึ้งทุกแง่มุม เพื่อหาเหตุผลมาอธิบาย มุ่งให้เกิดวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยต้องสัมผัสแหล่งข้อมูลด้วยตนเองโดยเข้าไปมีส่วนร่วมหรือ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด ต้องเป็นผู้ที่เข้ากับชุมชนได้ ทำได้เฉพาะบางส่วนของพื้นที่เท่านั้น กระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งความหมาย โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ระหว่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทั้งหมด และหาข้อสรุป โดยไม่ต้องอาศัยข้อมูลทางสถิติ

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธวัช ดอนสกุล (2530) ได้ศึกษาเรื่องการทดลองกระบวนการผสมพันธุ์ของปลากัดและสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับเพาะเลี้ยงลูกปลากัดด้วยอ่อนในตู้กระจก โดยทดลองกับปลากัดตัวผู้และปลากัดตัวเมียอย่างละ 10 ตัว มีขนาดความยาวมาตรฐาน 390-420 มิลลิเมตร ผลการศึกษาพบว่า 1)กระบวนการทำความคุ้นเคยและเคล้าเคลียกันระหว่างปลากัดตัวผู้กับปลากัดตัวเมียใช้เวลา 15.71 ชั่วโมง 2)กระบวนการผสมพันธุ์ด้วยการกอดรัดกันเกิดขึ้น 95.5 ครั้ง ใช้เวลา 2.99 ชั่วโมง 3)การปฏิสนธิระหว่างไข่กับสเปิร์มเกิดขึ้นภายนอกตัว ไข่มีลักษณะไม่ค่อยกกลมมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.894 มิลลิเมตร 4)อาหารสูตร D (ไรแดงกับไข่แดงต้ม) เป็นอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการเพาะเลี้ยงลูกปลากัดด้วยอ่อน 5)อุณหภูมิโดยเฉลี่ยของน้ำและพีเอชอยู่ระหว่าง 23.9-29.6 องศาเซลเซียส และ 7.4 ตามลำดับ

Jaroensutasinee and Jaroensutasinee (2001a) ได้ทำการศึกษาลักษณะแหล่งอาศัยของปลากัดทุ่งภาคกลางพบว่า ปลากัดทุ่งภาคกลางในประเทศไทย อาศัยอยู่ในน้ำตื้น ที่มีพืชน้ำ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขึ้นอยู่ตามชายขอบทุ่งนา ปลาชนิดนี้อาศัยในน้ำที่มีปริมาณออกซิเจน มีความเป็นกรด และมีความเค็มต่ำแต่ต้องมีปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ที่ละลายอยู่ในน้ำสูง โดยมีความหนาแน่นของประชากรปลาเท่ากับ 1.7 ตัว/ตารางเมตร สัดส่วนของทั้ง 2 เพศเท่ากัน ตัวผู้มีน้ำหนัก ความยาว และความกว้างมากกว่า ตัวเมีย ขนาดของหูดจะแปรผันตามน้ำหนักและปริมาณของตัวปลา

Jaroensutasinee and Jaroensutasinee (2001b) ได้ทำการศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศและการต่อสู้ของปลากัดตัวผู้พบว่า ปลากัดตัวผู้ที่มีขนาดใหญ่ ส่วนมากจะเป็นผู้ชนะในการกัดแต่ไม่มีความแตกต่างของระยะเวลาในการกัด ของปลาแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ตัวผู้ที่มีขนาดใหญ่จะมีพฤติกรรมการพองชู คู่ต่อสู้ นานกว่าตัวผู้ที่มีขนาดเล็กกว่า แต่เมื่อนำมาต่อสู้กันไม่มีความแตกต่างกันของพฤติกรรมการพองชู คู่ต่อสู้ และเมื่อนำตัวเมียไปใส่ในที่มี ตัวผู้ 2 ตัว ตัวเมียจะเลือกตัวผู้ที่มีขนาดเล็กกว่า

Jaroensutasinee and Jaroensutasinee (2002) ได้ทำการศึกษาชนิดของผู้บุกรุกและช่วงของการสืบพันธุ์ที่มีผลต่อการป้องกันอาณาเขตของปลากัดทุ่ง พบว่าตัวผู้จะมีความก้าวร้าวเมื่อไข่ถูกฟักออกมาแล้วมากกว่าตอนที่ไข่ยังไม่ได้ฟัก ตัวผู้เจ้าของรังจะเข้าทำร้าย ตัวผู้ที่เป็นผู้บุกรุกมากที่สุด รองลงมาเป็นตัวเมียที่เป็นผู้บุกรุก และน้อยที่สุดในตัวเมียเจ้าของไข่

บทที่ 3

วิธีการวิจัย (Research Methodologies)

ในการศึกษาปลากัดมหาชัยตั้งแต่ความเป็นมาจากอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) รวมถึงการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participate Observation)

การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มที่ศึกษาด้วยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกศึกษาจาก ผู้ที่อยู่ในแวดวงปลากัดที่มีความรู้ มีประสบการณ์ต่างๆที่ เกี่ยวข้องกับ ปลากัดมหาชัย ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มผู้เพาะเลี้ยง กลุ่มผู้ขาย กลุ่มผู้ที่จับปลากัดมาขายและคนในพื้นที่ที่เป็นแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัยต่อจากนั้นผู้วิจัยจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) เพื่อสืบค้นข้อมูลให้ได้มากที่สุด

การที่ผู้วิจัยเลือกที่จะทำการศึกษาจากกลุ่มต่างๆที่กล่าวมา เพราะจะทำให้ทราบถึงความ เป็นมาตั้งแต่อดีต จนกระทั่งถึงปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของปลากัดมหาชัยอย่างครอบคลุม

2. สถานที่และระยะเวลาที่ทำการศึกษา

2.1 สถานที่ที่ทำการศึกษา

ผู้วิจัยจะทำการวิจัยในเขตพื้นที่ที่เป็นแหล่งอาศัยของปลากัดชนิดนี้ คือบริเวณ อำเภอบ้านแพ้ว และตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ตลาดนัดชั้นเดียฯ พลาซ่า เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งพื้นที่อื่น ๆ ที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปลากัดมหาชัย

2.2 ระยะเวลาที่ทำการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการศึกษา รวบรวมข้อมูล รวมทั้งการแก้ไขและจัดทำรูปเล่มรวม ระยะเวลาทั้งสิ้น 9 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2548 ถึง เดือนมีนาคม 2549

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเอกสารประเภทหนังสือ เอกสารทางราชการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ต่างๆที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง โดยค้นหาจากแหล่งข้อมูลของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง รวมทั้งแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 การเตรียมการติดต่อผู้ให้ข้อมูล โดยมีการโทรศัพท์ติดต่อเป็นการส่วนตัว และแนะนำตนเองกับผู้ที่จะเข้าไปทำการวิจัย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเองก็เป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการทำงานวิจัย นอกจากนี้ก็ยังมีอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เช่น เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป และโครงร่างคำถามซึ่ง จะเป็นวิธีการเก็บข้อมูลโดย การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้มาในเรื่องข้อมูลที่ต้องการศึกษา

3.2.3 เวลาที่ทำการวิจัย ช่วงเวลาที่ได้ไปทำการเก็บข้อมูลคือ เดือนพฤศจิกายน จนถึงเดือนธันวาคม เก็บข้อมูลในช่วงต้นที่ตลาดนัดชั้นเดียฯ พลาซ่า และผู้ที่อยู่ในแวดวงของปลากัดใน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จากนั้นจึงได้ไปที่แหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย คือ ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

3.2.4 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

3.2.4.1 กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงปลากัดมหาชัยที่อาศัยอยู่ใน

ท้องถิ่นที่เป็นแหล่งอาศัย 5 คน

3.2.4.2 กลุ่มผู้ขายปลากัดมหาชัย 2 คน

3.2.4.3 กลุ่มผู้ที่จับปลากัดมาขาย 1 คน

3.2.4.4 กลุ่มคนที่อยู่ในแวดวงของปลากัด 4 คน

4. การจัดหมวดหมู่ การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่เก็บข้อมูลได้ครบตามหัวข้อที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ในประเด็นเกี่ยวกับ จุดเริ่มต้นภูมิหลังปลากัดมหาชัย ในเรื่องความเป็นมาในอดีต การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดจนการพัฒนาของสายพันธุ์ดังกล่าวข้างต้น เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการบรรยายเชิงพรรณนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Finding and Results)

การศึกษาเรื่องปลากัดมหาชัยเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาในอดีตและการพัฒนามาสู่ปัจจุบัน รวมทั้งสถานการณ์ในปัจจุบันที่สามารถบอกแนวโน้มในอนาคตของปลากัดมหาชัยได้ กระทำการศึกษาโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยเลือกศึกษาจากการสุ่มแบบเจาะจงและการสุ่มแบบลูกโซ่ กลุ่มที่ได้จากการสุ่ม คือ ผู้ที่อยู่ในแวดวงปลากัดที่มีความรู้ ประสบการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปลากัดมหาชัย คือ กลุ่มผู้เพาะเลี้ยง กลุ่มผู้ชาย กลุ่มผู้ที่จับปลากัดมาขาย และคนในพื้นที่ที่เป็นแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย

1. ความสำคัญของปลากัดมหาชัย

ปลากัดมหาชัยเป็นปลาที่สามารถพบได้ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่ในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งอาศัยของปลากัดกลับไม่มีใครเรียกปลากัดชนิดนี้ว่าปลากัดมหาชัย คนในท้องถิ่นรู้จักปลากัดที่มีลักษณะดังกล่าวในชื่อ ปลาทุ่งหรือปลาป่า จนกระทั่งมีผู้นำปลากัดมหาชัยไปขายในตลาดและเรียกชื่อนี้ตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบันนี้

ตลาดปลากัดในปัจจุบันมี ปลากัดมากมายหลายชนิดที่น่าสนใจ ทั้งในเรื่องความสวยงามและเรื่องความสามารถในการกัด ทั้ง 2 เรื่องนี้ต่างก็ทำให้ปลากัดมีราคาแพงตามไปด้วย บริเวณตลาดนัดชั้นเดียฯ พลาซ่า ย่านจตุจักร เป็นอีกสถานที่ที่มีการซื้อขายปลากัดและที่นี้ก็มีปลากัดมหาชัยซึ่งเป็นปลาที่มีราคาแพงมาก ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ปลากัดมหาชัยเป็นปลากัดที่มีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นปลาที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว สีส้มสวยงาม ต่างจากปลากัดที่มีอยู่โดยทั่วไป (ภราดร ตันติเสรี, สัมภาษณ์)

เมื่อปลากัดมหาชัยกลายเป็นปลาที่มีความน่าสนใจ และมีผู้ให้ความสนใจกันอย่างมาก พ่อค้าปลาจึงต้องไปเสาะหาจากแหล่งอาศัยจึงต้องเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อนำ ปลากัดมหาชัยมาจำหน่ายให้กับลูกค้า จากการเข้าไปจับจากธรรมชาติ ก็พัฒนามาสู่การเพาะพันธุ์ไว้เลี้ยงเองโดยไม่ต้องไปจับจากธรรมชาติอีกทั้ง การเพาะพันธุ์ยังสามารถกำหนดปริมาณได้ตามความต้องการอีกด้วย (จำนง ศรีวิเศษ, สัมภาษณ์)

นอกจากเรื่องความสวยงามแล้ว ปลากัดมหาชัยยังเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่สมัยอดีต เนื่องจากปลากัดมหาชัยเป็น ปลากัดที่มีคนนำมากัดแข่งขันกันด้วย เพราะปลากัดทุ่งจะใช้เวลากัดไม่นานเหมือนปลากัดหม้อ ทำให้รู้ผลแพ้ชนะได้อย่างรวดเร็วทันใจ (สมพร เปียเปีย, สัมภาษณ์) และในการกัดปลาแต่ละครั้งก็จะมีเงินเดิมพันมาเป็นแรงจูงใจในเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การกัด และนักพนันจึงต้องทำทุกวิถีทางที่จะเป็นผู้ได้รับชัยชนะ จากการไปจับจากธรรมชาติก็นำไปสู่การเพาะพันธุ์เพื่อพัฒนาความสามารถในการกัดโดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อชัยชนะ

“ปกติเป็นคนที่ชอบปลากัดอยู่แล้วเคยมา ซื้อปลากัดที่นี้ (ตลาดนัดชั้นเดียฯ พลาซ่า) จึงคิดเริ่มที่จะเปิดกิจการ ช่วงนั้นปลากัดมหาชัยราคาแพงมาก ราคาตัวละหลายร้อยบาทก็มี เพราะเอกลักษณ์ของตัวปลากัดที่ไม่เหมือนปลากัดชนิดอื่น” (ภราดร ต้นติเสรี, สัมภาษณ์)

“เคยเข้าไปจับจากแหล่งอาศัยคือ แถว ๆ มหาชัยแต่ตอนนี้ไม่ได้ไปแล้วจะสั่งให้คนเอามาส่งให้แทน อยากได้ปลากัดมหาชัยมาสวมพันธุ์กับปลากัดท้องถิ่น คิดว่าสิ่งที่ได้คงจะสวยงามและแปลกดีด้วย” (จำนง ศรีวิเศษ, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 5 จำนง ศรีวิเศษ (เสื้อสีเทา)

ภาพที่ 6 (จากซ้าย) ผู้วิจัยและสมพร เปียเปีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ลักษณะของปลากัดมหาชัย

2.1 สายพันธุ์ธรรมชาติ

ปลากัดมหาชัยมีลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะตัว สีของลำตัวพื้นเป็นสีดำคล้ำถึงแดง สีเกล็ดเป็นสีเหลืองฟ้าเขียวแวววาวทั้งตัวรูปร่างยาวกว้าง ส่วนแก้มเป็นเส้นแนวตั้งสีฟ้าเหลืองเขียว 2 เส้น ขนาดครีบค่อนข้างยาว เส้นหางเป็นสีแดง พื้นเป็นสีฟ้าเขียว แวววาว มีจุดเล็กน้อย ความแวววาวของปลากัดทุ่งในธรรมชาติเนื่องจากแหล่งอาศัยของมัน น้ำค่อนข้างขุ่น และเกล็ดจะช่วยสะท้อนให้มองเห็นกันได้ง่ายขึ้น รวมถึงเกิดจากการสื่อสารระหว่างปลากัดในการผสมพันธุ์กัน ระหว่างปลากัดตัวผู้กับปลากัดเมีย (นนณ์ ภาณิตวงศ์, สัมภาษณ์)

“ลำตัวมีลักษณะบาง หน้าเด่นแก้มมีขีด 2 ขีด” (สม นากอ่อน, สัมภาษณ์)

“ลำตัวเป็นสีน้ำตาลแดงคล้ายเลือดหมู เกล็ดมีลักษณะเป็นเมลิ็ดข้าวโพดเรียงตัวกันเป็นชั้นๆ” (บุญปลูก คล้ายเกิด, สัมภาษณ์)

“แก้มสีฟ้า 2 ขีด ครีบหลังคล้ายเรือดำเภาโบราณ กว้างสูงแต่ไม่แหลม หางต้องเป็นรูปใบโพธิ์กว้าง” (ชัย เกียรติเนียรนาท, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 7 ปลากัดมหาชัยสายพันธุ์ธรรมชาติ

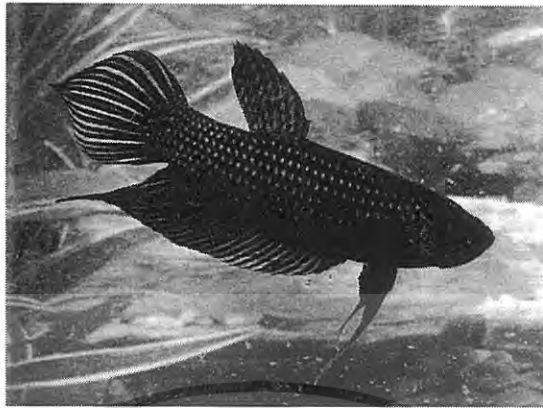
ที่มา : นนณ์ ภาณิตวงศ์ (2545)

2.2 สายพันธุ์ผสม

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่ามีการเพาะพันธุ์ปลากัดมหาชัยไว้เลี้ยงเองโดยที่ไม่ต้องไปจับจากธรรมชาติ จึงทำให้มีการนำปลากัดมหาชัยไปใช้ประโยชน์มากมาย ทั้งในเรื่องความสวยงาม และเรื่องความสามารถในการกัด ความต้องการให้ปลากัดของตนมีสีสันสวยงามได้ลักษณะตรงตามความต้องการของตลาดทำให้มีการนำปลากัดมหาชัยไปผสมกับปลากัดสายพันธุ์อื่น ๆ เช่น ผสมกับปลากัดฟองภาคีสาน (*Betta smaragdina*) เพื่อสีส้มที่ออกมาจะมีความสวยงามกว่าปลากัดมหาชัยสายพันธุ์ธรรมชาติเป็น การเพิ่มมูลค่าให้กับตัวปลา การผสมพันธุ์เพื่อจะทำให้ได้ปลากัดมหาชัยที่มีลักษณะกัดเก่งมีความสามารถในการกัด ก็เป็นวิธีหนึ่งในการปรับปรุงพันธุ์เพื่อเกมการพนัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเอาชนะคู่ต่อสู้ โดยการนำมาผสมพันธุ์กับปลากัดหม้อแล้วถอดลักษณะของปลากัดหม้อลงให้เหลือน้อยที่สุด จนไม่สามารถเห็นความแตกต่างระหว่างสายพันธุ์ธรรมชาติกับสายพันธุ์ผสมได้อย่างชัดเจน เป็นกลยุทธ์ของนักพนันที่แนบเนียน ปลากัดมหาชัยที่เป็นสายพันธุ์ผสมจะมีรูปร่างขนาดใหญ่กว่าปลากัดมหาชัยที่เป็นสายพันธุ์ธรรมชาติ ตะเกียบหรือครีบท้องมีขนาดใหญ่และขยับตลอดเวลา นิยการกัดของปลากัดมหาชัยที่เป็นสายพันธุ์ผสมจะกัดบริเวณผิวหนัง

“ลำตัวของปลากัดมหาชัยที่ไปจับมาจากธรรมชาติจะมีลักษณะเพรียวและเล็กกว่าปลากัดมหาชัยที่ได้รับการผสมพันธุ์กับปลากัดหม้อ ตะเกียบหรือครีบท้องของปลากัดมหาชัยที่ได้รับเชื้อจากปลากัดหม้อจะมีขนาดใหญ่และขยับตลอดเวลา” (สม นาก่อน, สัมภาษณ์)

“ปลากัดมหาชัยที่ไปจับมาจากธรรมชาติจะกัดกันได้น้ำ ส่วนปลากัดมหาชัยที่ได้รับการผสมพันธุ์จากปลากัดหม้อจะกัดที่ผิวหนัง” (ภราดร ต้นติเสรี, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 8 ปลากัดมหาชัยสายพันธุ์ผสม

ภาพที่ 9 ชัยวุฒิ กฤตพันธ์ (ซ้าย) ผู้วิจัย และนณณ์ ภาณิตวงศ์ (ขวา)

3. แนวคิดเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ของปลากัดมหาชัย

จากข้อมูลเรื่องสายพันธุ์ธรรมชาติและสายพันธุ์ผสม จะเห็นว่าปลากัดมหาชัยถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างมากมาย ทั้งที่อยู่ในธรรมชาติและการนำไปพัฒนาสายพันธุ์ เนื่องจากความต้องการเรื่องความสวยงามและเรื่องความสามารถในการกัด แต่ด้วยลักษณะภายนอกของปลากัดมหาชัยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สีล้นโดดเด่น มีความแวววาว ซึ่งแตกต่างจากปลากัดทุ่งทั้ง 3 ชนิด คือ ปลากัดทุ่งภาคกลาง (*B. splendens*), ปลากัดทุ่งภาคอีสาน (*B. smaragdina*) และปลากัดทุ่งภาคใต้ (*B. imbellis*) จึงทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ของปลากัดมหาชัย 2 แนวคิดด้วยกัน คือ

3.1 ปลากัดมหาชัยเป็นปลากัดสปีชีส์ใหม่ที่เพิ่งถูกค้นพบโดย นณณ์ ภาณิตวงศ์และชัยวุฒิ กฤตพันธ์ 2548 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ปลากัดมหาชัยเป็นปลากัดชนิดใหม่ที่เพิ่งถูกค้นพบและสัตว์ที่ถูกค้นพบส่วนใหญ่มักจะอยู่ในป่าลึก แต่ปลากัดมหาชัยกับพบได้ในแหล่งชุมชน และมีความเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บอบบางในตัวเองเนื่องจากมาพบตอนที่มันใกล้จะหมดไปจากธรรมชาติเสียแล้ว และในปัจจุบันก็
ยังไม่มีใครให้ความสนใจอย่างจริงจังเพราะ ปลากัดมหาชัยเป็นปลาที่มีขนาดเล็กและ ถ้าปลากัด
ชนิดนี้หมดไปมันคงไม่ได้ส่งผลกระทบต่อที่ร้ายแรง แต่ถ้าสะสมไปนานๆปัญหาอื่นๆก็อาจจะตามมา
ปลากัดมหาชัยเป็นปลาที่มีการกระจายแคบอีกทั้งคนในท้องถิ่นก็ไม่เห็นความสำคัญ และการจับ
ส่วนใหญ่จะจับจากหอดและ ปลาที่จับก็เป็นปลาตัวผู้ที่โตเต็มวัยนอกจากนี้ ในหอดก็จะมีไข่ปลา
อยู่ด้วย เป็นการตัดวงจรชีวิตของปลากัดมหาชัยโดยตรง

นอกจากนี้เมื่อได้สัมภาษณ์คนในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย ยังพบว่า
ปลากัดมหาชัยมีลักษณะเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ลักษณะที่เคยเห็นครั้งแรกกับปัจจุบันไม่มี
ความแตกต่างกัน แต่ลักษณะดังกล่าวก็ไม่ครอบคลุมไปถึงอดีตคือ ถ้านับย้อนไปมากกว่าร้อยปีคง
ไม่มีใครสามารถให้ความกระจ่างได้ว่าลักษณะดังกล่าวเป็นเช่นนี้หรือไม่

“ลักษณะต่าง ๆ ของปลากัดมหาชัยที่ เคยเห็นในตอนเด็ก กับปัจจุบันก็ได้
มีความแตกต่างกัน ยังคงลักษณะเดิม คือ ตั้งแต่เกิดจนทุกวันนี้ไม่เปลี่ยนแปลง”
(บุญปลุก คล้ายเกิด, สัมภาษณ์)

“ปลากัดมหาชัยเป็นปลาที่อยู่ในท้องถิ่นมาตั้งนานแล้ว เห็นมาตั้งแต่เกิด ลักษณะของปลา
ก็เหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง” (สม นาก่อน, สัมภาษณ์)

3.2 ปลากัดมหาชัยเป็นปลากัดที่เกิดจากการพัฒนาสายพันธุ์จนได้ลักษณะที่
เฉพาะเจาะจง ปรีชา จินตเสวีวงศ์ (2548) และชัย เกียรตินิรนาท (2548) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ปลา
กัดมหาชัยเป็นปลากัดที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ เพราะในสมัยก่อนก็มีการพัฒนาสายพันธุ์มากกว่า 100
ปีมาแล้ว มีการนำปลากัดหม้อไปสาดทิ้งไว้ในแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อให้เกิดการผสมพันธุ์กันเองจน
ได้ลูกปลาที่มีความแข็งแรงกว่า ดูกว่า แล้วนำมากัดกันและที่น่าสนใจก็คือ พฤติกรรมเหล่านี้ยังพบ
ได้ในปัจจุบัน และโครงสร้างยังคงคล้ายกับปลากัดทุ่งชนิดที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ ปลากัดมหาชัยอาจเกิด
ด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็คงไม่สามารถทราบได้ แต่อย่างไรก็ตามแน่นอนว่ามีเรื่องของ
มนุษย์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยอาจโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะต้องการเพียงปลาที่กัดเก่งเท่านั้น

เมื่อถึงฤดูกาลกัดปลา คนในท้องถิ่นก็จะไปจับจากธรรมชาติ ที่เป็นแหล่งอาศัยของ
ปลากัดมหาชัย แล้วนำมากัดกัน บางคนก็เลี้ยงปลากัดมหาชัยที่จับมาได้ไว้ก่อนที่จะนำมากัด แต่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อสิ้นสุดฤดูกาลกัดปลาก็จะนำไปปล่อยไว้ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ อาจเป็นแหล่งเดิมที่ได้จับมา หรือไม่ใช่แล้วแต่โอกาส

“ในแหล่งน้ำที่เป็นที่อยู่อาศัยของปลากัดมหาชัย มีปลากัดสายพันธุ์อื่น ๆ หลุดลอดลงไป ด้วย พบลูกสาดที่อาศัยอยู่ในแหล่งเดียวกัน อีกทั้งในบางครั้งปลากัดมหาชัยในแหล่งเดียวกันก็ ไม่ได้มีลักษณะเหมือนกันทุกประการ บางตัวมีลักษณะหางเป็นรูปใบโพธิ์ บางตัวก็ไม่ใช่รูปใบโพธิ์” (ธรรมรงค์ สุรพันธ์, สัมภาษณ์)

“พอถึงฤดูกาลกัดปลาคนแถวนั้น จะไปจับปลากัดมหาชัยมาจากแหล่งน้ำใกล้ ๆ แล้วนำมากัด บางทีก็เลี้ยงไว้ก่อนที่จะนำไปกัด พอกัดเสร็จแล้วก็เอาไปปล่อยไว้ตามเดิมหรือ ปล่อยไว้แถว ๆ นั้นตาม ห้วย หนอง คลอง บึง” (สมพร เปียเขียว, สัมภาษณ์)

“เมื่อก่อน เวลาจะกัดปลาแต่ละครั้งจะออกไปจับปลาจากแหล่งน้ำธรรมชาติแต่ปัจจุบัน ก็เพาะไว้กัดเองพอกัดเสร็จแล้วก็เอาไปปล่อยทิ้งไว้บ้าง เลี้ยงต่อบ้าง แต่ส่วนมากจะเอาไป ปล่อยมากกว่า” (ประยูร ศรีจันทร์โถม)

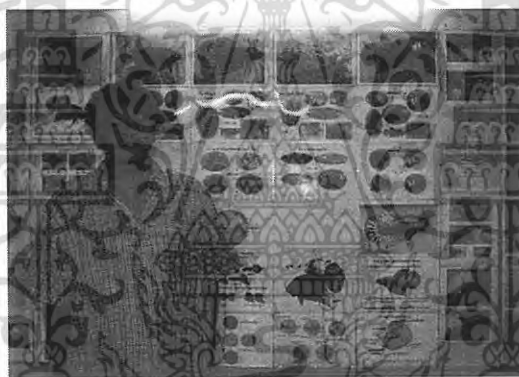

ภาพที่ 10 บุญปลุก คล้ายเกิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 11 สม นากอ่อน

ภาพที่ 12 ชัย เกียรตินิรนาท

4. สภาพแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปลากัดมหาชัยพบว่าปลากัดมหาชัยจะอาศัยอยู่ในน้ำกร่อยเท่านั้น แต่เมื่อได้ไปทำการศึกษาดด้วยตนเองจึงทำให้ทราบว่าปลากัดมหาชัยสามารถอาศัยอยู่ในน้ำปกติได้ไม่จำเป็นต้องอาศัยในน้ำกร่อยเพียงอย่างเดียวและยังถูกเรียกว่าปลาสองน้ำเนื่องจากสามารถเลี้ยงได้ทั้งน้ำกร่อยและน้ำจืด โดยปกติปลากัดมหาชัยจะอยู่ตามป่าจาก พื้นที่ที่มีน้ำขัง และมีพืชน้ำเจริญอยู่ตามชายน้ำ พื้นที่ที่รกร้างก็สามารถจับปลากัดมหาชัยได้เช่นกันเป็นต้นว่าแหล่งน้ำข้างโรงงานที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ใดๆแล้ว แต่ในปัจจุบันป่าจากลดน้อยลงทุกขณะเนื่องจากมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่เป็นแหล่งอาศัยเปลี่ยนแปลงไป เป็นการทำนาทุ่ง การถมที่เพื่อปลูกสิ่งก่อสร้างทั้งหลาย เช่น โรงงาน ชุมชนบ้านเรือนต่าง ๆ รวมถึงการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และสารเคมีที่ถูกปล่อยออกจากโรงงานด้วย สิ่งเหล่านี้ทำให้ปลากัดมหาชัยไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ และทำให้ปลากัดมหาชัยไม่มีที่อาศัย

“ปลากัดมหาชัยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามกระพจาก แหล่งน้ำตื้นๆที่มีพีชน้ำหรือหญ้าขึ้นอยู่ตามชายน้ำ” (จำนง ศรีวิเศษ, สัมภาษณ์)

“ปลากัดมหาชัยจะอาศัยบริเวณป่าจาก น้ำตื้น น้ำไม่จำเป็นว่าต้องเป็นน้ำกร่อยเท่านั้น ปลากัดมหาชัยสามารถอยู่ได้ทั้งน้ำปกติและน้ำกร่อย บางที่ที่เคยพบคุณภาพน้ำมีค่าความเป็นกรดต่างปรกติ และมีพีชน้ำเจริญอยู่” (นณณ์ ผาณิตวงศ์, สัมภาษณ์)

“ปัจจุบันนี้แหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัยถูกรบกวนเป็นอย่างมาก ทั้งการก่อสร้างโรงงาน การปล่อยน้ำเสียออกมาจากโรงงาน บริเวณนั้นส่วนใหญ่เป็นชุมชนที่อยู่อาศัย พื้นที่ถูกเปลี่ยนไปทำเป็นนาทุ่งบ้าง สร้างบ้านเรือนบ้าง” (ชัยวุฒิ กรุดพันธุ์, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลทำให้ทราบเกี่ยวกับแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัยว่า ปลากัดมหาชัยเป็นปลาที่สามารถอาศัยอยู่ในน้ำกร่อยหรือน้ำเค็มก็ได้ไม่ค่อยมีปัญหา เกี่ยวกับคุณภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์มากกว่า

ภาพที่ 13 ป่าจากแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 14 พื้นที่กร้างแหล่งอาศัยของ
ปลากัดมหาชัย

ภาพที่ 15 คูน้ำแหล่งอาศัยของ
ปลากัดมหาชัย

5. การเพาะเลี้ยงปลากัดมหาชัย

ปลากัดมหาชัย ถูกนำมาใช้ประโยชน์มากมาย เนื่องจากลักษณะเฉพาะที่มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ทั้งในเรื่องความสวยงามเพราะความแวววาวของเกล็ด จึงถูกนำมาพัฒนาเป็นปลากัดแฟนซีหลากหลายชนิดและปลาที่ใช้กัดแข่งขันจึงก่อให้เกิดการเพาะเลี้ยงโดยสามารถแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ได้ 2 ประการดังนี้

5.1 การเพาะเลี้ยงเพื่อนำมากัดแข่งขันกัน

การกัดปลาเป็นการละเล่นที่อยู่คู่กับคนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในระหว่างพักจากการทำงานในอาชีพของตนก็จะหาเวลาว่างมาพบปะกันของชาวบ้านบริเวณใกล้เคียง การกัดปลาก่อให้เกิดการพัฒนาของปลากัดมหาชัย เนื่องจากว่านักพนันได้ทำการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อให้ปลาของตนเก่งและเหนือกว่าคู่ต่อสู้ จึงได้นำวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาสายพันธุ์ เช่น การนำปลากัดหม้อเข้ามาผสมพันธุ์กับปลากัดมหาชัยหรือ การนำปลาที่ตนผสมไว้ไปสาดทิ้งในแหล่งน้ำธรรมชาติจากนั้นก็ไปจับกลับมา หรือการที่นำปลาตัวที่ไม่เก่งไปสาดไว้ในแหล่งของคู่ต่อสู้ เมื่อคู่ต่อสู้ไปจับมาก็จะทำให้พ่ายแพ้แก่ ปลากัดของตน สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นเรื่องปกติของคนในท้องถิ่นนั้นๆ เพราะจากการสัมภาษณ์ก็พบว่า ใคร ๆ เขาก็ทำกันแบบนี้ ดังนั้นเวลาใครมีแหล่งปลากัดดี ๆ ก็จะเก็บไว้เป็นความลับพอถึงฤดูกาลกัดปลาก็จะไปจับมากัดโดยไม่บอกคนอื่น ๆ

(ปรีชา จินตเสวีวงศ์, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“การกักปลาเริ่มที่ภาคกลางตอนล่างแต่ปลาที่นำมากักไม่ใช่ปลากัดหม้อ เพราะปลากัดหม้อจะใช้เวลาในการกักนาน ฤดูการกักจะกักในช่วงฤดูฝนจนถึงฤดูร้อน ส่วนฤดูหนาวไม่นิยมนำมากักเนื่องจากปลากัดจะไม่ค่อยพองตัวจึงไม่นิยมกักในช่วงนี้ การกักปลากัดไม่ใช่ว่าจะเกิดขึ้นในบ่อนเท่านั้น บางครั้งเป็นการนัดกันมาเฉพาะในหมู่บ้านหรือพวกที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ส่วนการกักในบ่อนนั้นจะมีเรื่องของเงินเดิมพันมาเป็นแรงจูงใจเพราะถ้าปลากัดที่นำมาแข่งกักเก่งเงินเดิมพันก็จะมาก เป็นเรื่องของเงินเดิมพันแต่การกักปลาในบ่อนผู้ที่นำปลามา กัดอาจไม่ใช่ผู้เลี้ยงปลากัดเองก็ได้แต่เป็นการใช้เงินซื้อมาแล้วนำมากัด” (ชัยวุฒิ กฤตพันธ์, สัมภาษณ์)

“การนำปลากัดมาพัฒนาสายพันธุ์เพื่อการกักโดยเฉพาะก็คือการนำพ่อปลากัดมาผสมพันธุ์กับแม่ปลากัดหม้อ 1 ครั้ง จากนั้นนำลูกที่ได้ไปผสมพันธุ์กับปลากัดมาพัฒนาสายพันธุ์ให้มากขึ้นเรื่อยๆจนกระทั่งทำให้ปลาที่ได้มีเปอร์เซ็นต์ของปลากัดหม้อน้อยที่สุดคือมีลักษณะเหมือนปลากัดมาพัฒนาสายพันธุ์ให้มากที่สุดแล้วจึงนำปลามา กัดกัน ลักษณะของปลาที่ได้จะเป็นปลาที่รูปร่างมากกว่า ตัวใหญ่กว่า ดูกว่า” (ประยูร ศรีจันทร์โคม, สัมภาษณ์)

5.2 การเพาะเลี้ยงเพื่อความสวยงาม

การนำปลากัดมาพัฒนาสายพันธุ์ในเรื่องของความสวยงาม มีออกมามากมายหลายชนิดแล้วไม่ว่าจะเป็น เรื่องของปลากัดยักษ์ ปลากัดแฟนซีที่มีชื่อว่า The mask ล้วนแล้วแต่เป็นการนำปลากัดมาพัฒนาสายพันธุ์มาใช้ประโยชน์ด้วยกันทั้งสิ้น จนบางครั้งผสมพันธุ์เสียจนทำให้เกิดความสับสนเพราะคนขายปลากัดที่ถูกพัฒนาสายพันธุ์ไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่าปลากัดชนิดนี้มีการพัฒนาสายพันธุ์ หลอกลวงผู้ซื้อว่าเป็นปลากัดที่มาจากต่างประเทศบ้าง เป็นปลากัดที่เป็นสปีชีส์ใหม่บ้าง ความเข้าใจผิดเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาต่อไปเพราะผู้ซื้อที่นำไปขายต่อก็จะระบุไว้เช่นเดียวกับครั้งแรกที่ตนซื้อ (ปรีชา จินตเสวีวงศ์, สัมภาษณ์)

6. ความสัมพันธ์ของปลากัดมาพัฒนาสายพันธุ์กับคนในท้องถิ่น

ปลากัดมาพัฒนาสายพันธุ์มีแหล่งอาศัยอยู่ในบริเวณตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร และบริเวณใกล้เคียง แต่ ปลากัดชนิดนี้ได้รับชื่อว่า มาหาชัย เนื่องจากเป็นเพราะสามารถพบปลากัดมาหาชัยได้บ่อยกว่าที่อื่น เมื่อว่างเว้นจากการประกอบอาชีพของตน ชาวบ้านก็จะหาเวลาว่างมาพบปะกัน โดยการไปจับปลามา กัดกันซึ่งปลากัดเหล่านี้ก็จะหาได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติในท้องถิ่นของตน เมื่อมีการกักปลาต้องมีผู้แพ้ชนะโดยมีเรื่องของเงินเดิมพันมาเป็นแรงจูงใจ จากการไปจับปลากัดมาจากธรรมชาติ ก็นำไปสู่การนำมาเพาะพันธุ์ไว้เลี้ยงเอง ก่อให้เกิดกลยุทธ์ต่าง ๆ มากมาย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่จะทำให้ปลากัดของตนได้รับชัยชนะ ยกตัวอย่างเช่น การนำปลากัดหม้อที่มีความสามารถในการกัดมากกว่าปลากัดทุ่งตามธรรมชาติ มาผสมพันธุ์กับปลากัดทุ่งที่ตนมีอยู่แล้วนำไปกัดกับคู่ต่อสู้ แต่การพนันไม่มีความจริง ไม่มีใครที่จะพูดตรงไปตรงมา จึงต้องซ่อนลักษณะของปลากัดหม้อไว้ ด้วยการนำมาผสมหลาย ๆ ครั้งจนลักษณะของปลากัดหม้อเหลือน้อยที่สุดแล้วนำไปกัด หรือจะเป็นการนำปลากัดที่ไม่เก่งไปปล่อยไว้ในแหล่งอาศัยของฝ่ายตรงข้าม ในกรณีนี้รู้ว่า คู่ต่อสู้หรือฝ่ายตรงข้ามไปจับปลามาจากที่ใด (ปริชา จินตเสวีวงศ์, สัมภาษณ์)

สุดท้ายเมื่อฤดูกาลกัดปลาสิ้นสุดลงทุกคนต่างก็ต้องกลับมาประกอบอาชีพของตนตามเดิม ไม่สนใจเรื่องการกัดปลาหรือการเลี้ยงปลาที่อาจเรียกได้ว่าเป็นกิจกรรมยามว่างของคนในท้องถิ่น แล้วปลาที่จับมาก็ดันถูกนำไปไว้ที่ใด ชาวบ้านก็จะนำปลาไปปล่อยไว้ในแหล่งที่ตนไปจับมา หรือไม่ก็นำไปปล่อยไว้ที่แหล่งน้ำใกล้ ๆ (สมพร เปียเปีย, สัมภาษณ์)

พฤติกรรมดังกล่าวนี้ถ่ายทอดกันมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานควบคู่กันกับ การกัดปลาที่มีมาแต่โบราณ ส่งต่อเป็นแบบวัฏจักรเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ นับว่าปลากัดมหาชัยเป็นปลาที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนในตำบลมหาชัยและบริเวณใกล้เคียงอย่างใกล้ชิด

7. แนวโน้มในอนาคตของปลากัดมหาชัย

จากข้อมูลเบื้องต้นแนวโน้มของปลากัดมหาชัยอาจจะไม่ถึงขั้นวิกฤตเพราะในปัจจุบันนี้มีผู้ที่หันมาเพาะเลี้ยงปลากัดมหาชัยกันมากเพราะสามารถนำมาพัฒนาสายพันธุ์ได้หลากหลายจนอาจทำให้ความสำคัญลดลง ราคาในตลาดลดลงเนื่องจากจำนวนปลากัดมีมากเพราะสามารถนำมาเพาะพันธุ์ได้มากขึ้น แต่ในธรรมชาติเราอาจต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากที่จะสามารถขึ้นชมปลากัดมหาชัยที่อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำธรรมชาติเพราะจากข้อมูลเบื้องต้นคือ แหล่งอาศัยลดน้อยลงด้วยเหตุผลต่างๆมากมาย

“ไม่น่าจะสูญพันธุ์เพราะมีการนำปลากัดมหาชัยมาเพาะพันธุ์ไว้เองจึงทำให้ ปัจจุบันปลากัดมหาชัยมีจำนวนมาก” (จ่านง ศรีวิเศษ, สัมภาษณ์)

“ราคาในตลาดตอนนี้ถูกกว่าเมื่อก่อนเพราะจำนวนปลามากขึ้น มีคนหันมาเพาะพันธุ์กันมาก แต่ถ้าเป็นปลากัดมหาชัยที่ไปจับมาจากธรรมชาติและมีความสมบูรณ์ราคาก็อาจจะแพงเพราะลูกค้าบางกลุ่มต้องการ” (ภราดร ตันติเสวี, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

"สภาพแหล่งอาศัยเสื่อมโทรมมากขึ้นทุกวันและพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีกรรมสิทธิ์ ความเจริญมีมากขึ้นอาจทำให้ปลากัดมหาชัยในธรรมชาติหมดไปได้ ประกอบกับการนำ ปลากัดมหาชัยไปพัฒนาเป็นสายพันธุ์ต่างๆมากมายต้องให้ความสำคัญกับต้นสายพันธุ์ด้วย" (นณณ์ ผาณิตวงศ์, สัมภาษณ์)

เมื่อจำนวนปลากัดมหาชัยมีมากขึ้น ปริมาณความต้องการยังคงมีเท่าเดิมจึงทำให้ราคา ของปลากัดมหาชัยลดลง เพราะสามารถหาซื้อได้ง่ายไม่เหมือนก่อนที่ค่อนข้างจะหายากส่งผลให้ ราคาของปลากัดมหาชัยแพง แต่ปัจจุบันนี้ปลากัดมหาชัยมีขายอยู่เป็นจำนวนมากราคาจึงถูกลง

8. วิจัยผลกระทบวิจัย

จากผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของปรีชา จินตเสวีวงศ์ ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ปลากัดมหาชัยเป็นปลาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์ คือการปล่อยปลากัดที่กัดแล้ว คืนสู่ แหล่งน้ำธรรมชาติในอดีตจนกระทั่งต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าปลากัดมหาชัยเป็นปลา กัดที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น จากข้อสังเกตดังนี้

8.1 จากอดีตปลากัดมหาชัยเป็นที่น่าสนใจมีคนรู้จักมากในปัจจุบันนี้กลายเป็นเรื่องปกติ ไปแล้ว เพราะมีคนหันมาเพาะพันธุ์กันเป็นจำนวนมาก มูลค่าและความสำคัญของมันจึงเริ่มลดลง แตกต่างกับช่วงระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาที่ราคาของมันสูงมาก ด้วยเหตุนี้ความสำคัญของปลากัด มหาชัยในทุกวันนี้อาจลดน้อยถอยลง แต่ในอนาคตถ้ายังมีการนำปลากัดมหาชัยไปใช้ประโยชน์ใน ด้านต่าง ๆ ก็คงจะทำให้ปลากัดมหาชัยกลับมาได้รับความนิยมดังเดิม

8.2 ปลากัดมหาชัยเป็นปลาที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น มาเป็นระยะเวลาที่ ยาวนาน จนถึงปัจจุบัน แต่ก็ยังมีคนให้ความสนใจอยู่ไม่น้อย แต่ถ้าหากคนในท้องถิ่นนั้นละเลยต่อ วิถีชีวิตดังกล่าวปลากัดมหาชัยคงหมดค่าไปในที่สุด

8.3 ปัจจุบันนี้มีปลากัดมหาชัยที่ถูกนำไปทำการพัฒนาสายพันธุ์เป็นจำนวนมาก ถ้าเรา ให้ความสำคัญกับปลากัดที่ถูกพัฒนาสายพันธุ์มากกว่า ปลากัดที่เป็นปลารธรรมชาติเราอาจ สูญเสียความดั้งเดิมของปลากัดมหาชัยไปโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ

8.4 สภาพแหล่งอาศัยในปัจจุบันยังคงมีปลากัดมหาชัยหลงเหลือให้เห็นกันอยู่บ้าง แต่ ความเจริญก็พัฒนาไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นแหล่งอาศัยของปลากัดมหาชัยอาจหมดไปในที่สุด ถ้าไม่ มีคนหันมาสนใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusions and Recommendations)

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปลากัดมหาวิทยาลัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาในอดีต และการพัฒนามาสู่ปัจจุบันของปลากัดมหาวิทยาลัยรวมทั้งสถานภาพในปัจจุบันที่สามารถบอก แนวโน้มในอนาคตของปลากัดมหาวิทยาลัย จากแหล่งอาศัยของปลากัดชนิดนี้โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลจากผู้ที่อยู่ในแวดวงของปลากัดและผู้เฒ่าผู้แก่ที่อยู่ในบริเวณนั้น ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลในเชิงพรรณนาซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ จากการศึกษาประวัติความเป็นมาในอดีตปลากัดมหาวิทยาลัยเป็นปลา ที่สามารถพบได้ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ แถบบริเวณจังหวัดสมุทรสาคร ที่ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง และอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปลากัดมหาวิทยาลัยจะอาศัยอยู่ใน น้ำกร่อยและแหล่งที่มีน้ำท่วมซึ่งไม่ลึกมากนัก มีพีชน้ำขึ้นตามชายน้ำ ปลากัดมหาวิทยาลัยเป็นปลาที่อยู่ คู่กับคนในท้องถิ่นนั้นๆมาเป็นเวลานานหลายสิบปีจากคำบอกเล่าของคนเหล่านั้น และมีการใช้ ประโยชน์จากปลากัดมหาวิทยาลัยในการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อสร้างมูลค่าในเรื่องของความสวยงาม อีกทั้งพัฒนาเพื่อให้ได้ลักษณะปลากัดตามที่ต้องการ คือมีความแข็งแรง ทนทานในการกัดโดยหวัง ผลสำเร็จจากการพนันนั่นคือ การได้รับชัยชนะและเงินเต็มพ้น แต่เมื่อเกมการพนันสิ้นสุดลง ปลากัดมหาวิทยาลัย ก็จะถูกปล่อยกลับคืนสู่แหล่งธรรมชาติเพราะหมดฤดูกาลการกัดปลาไม่ว่าปลากัด มหาชัย ที่นำมากัดจะมาจากกาเพาะพันธุ์ หรือการไปจับมาจากธรรมชาติปลากัดมหาวิทยาลัยเหล่านั้น ก็จะถูกปล่อยคืนสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ พฤติกรรมเช่นนี้เริ่มต้นพร้อมๆกับเกมการกัดปลาที่มีมาตั้งแต่ สมัยโบราณและ ส่งผลมาถึงปัจจุบันเพราะจากการวิจัยเราสามารถพบพฤติกรรมดังกล่าวในพื้นที่ ที่มีการกัดปลา อีกทั้งเรายังสามารถพบปลากัดหม้อหรือ ปลากัดลูกผสมอื่นๆที่หลุดลอดลงไป ในแหล่งที่พบปลากัดมหาวิทยาลัยด้วย ข้อมูลเหล่านี้ได้สนับสนุน แนวคิดที่ว่าปลากัดมหาวิทยาลัยน่าจะเป็นปลา ลูกผสมที่เกิดจากการผสมพันธุ์กันเองในธรรมชาติมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนทำให้ปลา มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นปลาที่เกิดมาพร้อมกับวิถีชีวิต การกัดปลาของคนในท้องถิ่น จึงมีน้ำหนักมากเหตุผลในเรื่องข้อมูลดังกล่าวมาแล้ว

ส่วนเรื่องแนวโน้มในอนาคต ของปลากัดมหาวิทยาลัยนั้น อาจเป็นไปได้ว่าปลากัดมหาวิทยาลัยจะ กลับมาถูกให้สนใจอีกครั้งถ้า ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์จนเป็นที่ยอมรับกันในวงกว้างและ แพร่หลายดังเช่นที่เคยมีมาก่อน แต่การนำไปใช้ประโยชน์ก็ควรมีความแตกต่างกับของเดิมที่เคยมี มา ควรมีความแปลก สร้างสรรค์ ที่สำคัญเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ปลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กัตชนันต์นี้ก็ยังคงรู้จักกันในวงแคบ ๆ แต่ในเรื่องของอนาคตอาจมีผู้ที่สามารถจุดประเด็นปลุกกัตมหาชัยขึ้นมาอีกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาสายพันธุ์ หรือแม้กระทั่ง การพิสูจน์ต้นกำเนิดของสายพันธุ์ปลุกกัตมหาชัยที่กำลังรอการพิสูจน์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเชิงสังคมศาสตร์ อาจต้องใช้การศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์เข้ามาประกอบด้วยเพื่อความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะจากการดำเนินการวิจัย

3.1 การได้มาซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สิ่งที่สำคัญที่สุดควรมีความเข้าใจในเนื้อหาที่กำลังศึกษา เป็นอย่างดี และรู้จักเรียบเรียงให้เป็นลำดับขั้นตอนจะทำให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ

3.2 การไปศึกษาในสถานที่ที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน ควรศึกษาถึงสภาพของพื้นที่ที่จะเข้าไปทำการศึกษาก่อน เข้าไปเก็บข้อมูลจริงเพื่อความพร้อมในการดำเนินการวิจัย

3.3 ควรเตรียมตัวไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเข้าไปทำการวิจัย และคิดการณ์ไกลเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ทันท่วงที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- จำนง ศรีวิเศษ. 2548. สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2548.
- ชัย เกียรติธีรนาท. 2548. สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2548.
- ชัยวุฒิ กรุดพันธ์. 2548. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2548.
- ชาติ ไชยณรงค์. 2546. ปลากัด. กรุงเทพฯ: เทพพิทักษ์การพิมพ์.
- "ตำนานปลากัดไทย" 2545. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.ku.ac.th/emagazine/february_45/agri/fish.html
- ธวัช ดอนสกุล. 2530. การศึกษากระบวนการผสมพันธุ์และการเพาะเลี้ยงปลากัดไทย. เอกสารวิจัย ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- ธรรมรงค์ สุรพันธ์. 2549. สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2549.
- นงพงา พลอยสายทอง. 2546. คู่มือปลากัด. กรุงเทพฯ : เพ็ท-แพลีน พลับลิชชิง.
- นณณ์ ผาณิตวงศ์. 2545. ปลากัดปามหาชัย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://siamensis.org/surves001.asp>
- 2548. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2548.
- บุญปลุก คล้ายเกิด. 2548. สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2548.
- ประยูร ศรีจันทร์โถม. 2548. สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2548.
- "ปลากัด" 2548. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/pechburi/watana_mulkunee/plapar.html
- "ปลากัดป่า" 2548. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.efish2u.com/_Board/BoardViewDetail.asp?MsgID=27409&TReply=24
- "ปลากัดมหาชัย" 2548. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.lokesatleang.com/fishzone/_45_/45_rp.htm
- ปรีชา จินตเสวีวงศ์. 2543. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.plakatthai.com/smarag.html>
- พิชัย สราญรมย์. 2527. ปลากัดไทย. ข่าวสารการเกษตร 26 : 54-59.
- ภราดร ตันติเสรี. 2548. สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2548.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2531. วิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สม นากอ่อน. 2548. สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2548.
- สมศักดิ์ อ่อนสูงทรง . เลี้ยงปลากัดให้สวย-เก่ง. กรุงเทพฯ: บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- Jaroensutasinee, M. and J. Jaroensutasinee . 2001a. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : [www2.psu.ac.th/PresidentOffice/ EduService/journal/25_2_pdf/12fighting_fish.pdf](http://www2.psu.ac.th/PresidentOffice/EduService/journal/25_2_pdf/12fighting_fish.pdf)
- . 2001b. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.fishbase.org.ph/References/FBRefSummary.cfm?ID=48287&Fishbase=Yes
- . 2002. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.fishbase.cfm?Author=Jaroensutasinee,%20M.%20and%20K.%20Jaroens...

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงร่างคำถาม

1. ประวัติส่วนตัวของผู้เพาะเลี้ยง ผู้ชาย ผู้ที่จับ ปลาจาก ธรรมชาติมาขาย และ คนในท้องถิ่น
 - 1.1 การเริ่มทำกิจการหรือกิจกรรม
 - ประวัติส่วนตัว ได้แก่ อาชีพ อายุ การศึกษา
 - เหตุจูงใจที่ทำให้สนใจปลากัด
 - เมื่อทำกิจการหรือกิจกรรมแล้วพบปัญหาใดบ้างและมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร
 - 1.2 ความสำคัญของปลากัดมหาชัยในแหล่งอาศัย
 - ปลากัดมหาชัยมีความสำคัญต่อตนเองอย่างไร
 - ปลากัดมหาชัยมีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมอย่างไร
 - 1.3 สภาพแวดล้อมในบริเวณใกล้เคียง
 - บ่อนกีดปลาที่พบได้ในบริเวณใกล้เคียง
 - การทำฟาร์มบริเวณใกล้เคียง
 - 1.4 ปัญหาและอุปสรรคที่พบ
 - เกี่ยวกับกิจการหรือกิจกรรมที่ทำ
 - เกี่ยวกับตัวปลากัดมหาชัย
 - เกี่ยวกับทัศนคติของผู้ที่อยู่ในแวดวงปลากัด
 - 1.5 ความคิดเห็นและ/หรือข้อเสนอแนะ
2. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปลากัดมหาชัย
 - 2.1 ลักษณะของปลากัดที่พบได้จากแหล่งอาศัย
 - ลักษณะที่ปรากฏของตัวปลามีความเหมือนหรือต่างจากปลากัดทุ่งทั้ง 3 ชนิดอย่างไร
 - ลักษณะแหล่งอาศัยที่สามารถพบปลากัดมหาชัยได้ สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร
 - 2.2 การพัฒนาจากอดีตจนถึงปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของ ปลากัดมหาชัย
 - อดีต จำนวนประชากร สภาพแหล่งอาศัย ลักษณะของปลาที่พบได้
 - ปัจจุบัน จำนวนประชากร สภาพแหล่งอาศัย ลักษณะของปลาที่พบได้
 - อนาคต จำนวนประชากร สภาพแหล่งอาศัย ลักษณะของปลาที่พบได้
 - 2.3 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นก็จะพบถึงความเปลี่ยนแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ข้อมูลประวัติความเป็นมาของปลากัดมหาชัย

3.1 ได้ยื่นชื่อปลากัดมหาชัยมาตั้งแต่เมื่อไหร่

3.2 ความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

- จากอดีตจนถึงปัจจุบันมีการนำปลากัดมหาชัยไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาสายพันธุ์บ้างหรือไม่อย่างไร

3.3 แนวโน้มในอนาคตของ ปลากัดมหาชัย

- การนำปลากัดมหาชัยไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาสายพันธุ์มีแนวโน้มเป็นอย่างไร
- จำนวนประชากรปลากัดมหาชัยเป็นอย่างไรในอนาคต
- ปลากัดมหาชัยจะยังเป็นที่นิยมหรือเป็นที่ต้องการของตลาดอยู่อีกหรือไม่อย่างไร
- เรื่องของการสูญพันธุ์ ปลากัดมหาชัยจะยังคงมีให้รุ่นต่อไปได้เห็นอีกหรือไม่

ตารางภาคผนวกที่ 1 แสดงแผนการปฏิบัติงาน

กิจกรรม	ระยะเวลา (ปี 2548- 2549)									
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	
1. เก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร	●—————●									
2. เก็บข้อมูลจากผู้ เลี้ยงและผู้ขาย				●—————●						
3. เก็บรวบรวมข้อมูล จากถิ่นอาศัยของปลา					●—————●					
4. สรุปผลการทดลอง และสอบปัญหาพิเศษ								●—————●		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้